

waterschap Hollandse Delta

Burap 1-2019

Inhoudsopgave

1	Inleiding/samenvatting	3
1.1	Prognose inhoudelijke speerpunten	3
1.2	Prognose exploitatieresultaat 2019	9
1.3	Leeswijzer	12
2	Bestuurlijke ambities	13
3	De programma's nader beschouwd	20
3.1	Programma Waterveiligheid	20
3.2	Programma Water	25
3.3	Programma Waterketen	34
3.4	Programma Wegen	42
3.5	Bestuur en organisatie	48
4	Financiën	53
4.1	Aansluiting begroting en Burap 1	53
4.2	Prognose exploitatieresultaat	54
4.3	Overzicht exploitatie van programma's naar taken	55
5	Paragrafen	56
5.1	Reserves en voorzieningen	56
5.2	Waterschapsbelastingen	60
5.3	Weerstandsvermogen	61
5.4	Bedrijfsvoering	63
6	Bijlagen	65
6.1	Bijstellingen prestatie-indicatoren	65
6.2	Overzicht rechtsgedingen	67
6.3	Lijst van begrippen en afkortingen	69

1 Inleiding/samenvatting

De Programmabegroting 2019 en Meerjarenraming 2020-2024 zijn, op voorstel van een bestuurlijke werkgroep, opgesteld in een nieuwe vorm. Vanuit de wettelijke verplichting dat de jaarrekening de begroting volgt diende ook de bestuursrapportage (Burap) in het nieuwe format opgesteld te worden. In het verlengde hiervan is door een bestuurlijke werkgroep gekomen tot een nieuwe opzet voor de Burap. Burap 1 – 2019 is de eerste Burap in deze nieuwe opzet. In essentie wordt, net als bij de Programmabegroting, gerapporteerd op een hoger en meer bestuurlijk niveau. In de Programmabegroting 2019 zijn de doelen voor 2019 opgenomen inclusief de indicatoren om de doelen te kunnen meten. Indien bijstelling of bijsturing noodzakelijk is, kan dit plaatsvinden via de Burap. Bijstellingen zijn mogelijk in beleid, doelstellingen en financiën. Financiële afwijkingen worden alleen toegelicht indien ze groter zijn dan € 0,1 mln. In voorliggende bestuursrapportage zijn de bestuurlijke besluiten genomen tot en met 31 maart 2019 verwerkt.

1.1 Prognose inhoudelijke speerpunten

In de Programmabegroting 2019 is per programma een korte samenvatting gegeven van de inzet en de speerpunten voor 2019.

In onderstaande tabel wordt een actualisatie gegeven van de stand van zaken per programma:

Programma	Samenvatting 2019	Stand van zaken
1. Waterveiligheid	<p>De hoofddoelstelling van het programma Waterveiligheid is het beschermen van de Zuid-Hollandse eilanden tegen overstromingen. Via de meerlaagse veiligheidsbenadering (preventie, ruimtelijke inrichting en crisisbeheersing) wordt hieraan invulling gegeven.</p> <p>De speerpunten voor 2019 zijn:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Het uitvoeren van de (voor)verkenning van twee projecten uit het (nieuwe) hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).2. Het uitvoeren van de eerste beoordelingsronde voor de primaire waterkeringen.3. Het uitvoeren van de verbeteragenda zorgplicht naar aanleiding van de eerste formele audit door de Inspectie van Leefomgeving en Transport (ILT) over de wijze waarop de zorgplicht voor de primaire waterkeringen ingericht is en uitgevoerd wordt.4. Het evalueren en actualiseren van het Calamiteitenbestrijdingsplan Waterkeringen.	<p>1. De voorverkenning van het versterkingsproject Geervliet-Heenvliet 20-3 loopt. Medio dit jaar wordt een innovatieve benadering voor het beoordelen van de veiligheid gevalideerd waarna eind 2019 de veiligheidsanalyse gereed zal zijn. Met betrekking tot het project Zettingsvloeiing V3T wordt momenteel onderzocht of een voorverkenning, gelet op alle beschikbare informatie, nog wel noodzakelijk is en er dus onmiddellijk dit jaar nog doorgepakt kan worden met het uitvoeren van de verkenningsfase</p>

		<p>2. De eerste beoordelingsronde voor de primaire waterkeringen verloopt conform planning en financiële middelen. Het project ligt op koers om eind 2019 7 trajecten beoordeeld te hebben. Daarnaast zijn inmiddels flinke stappen gezet om tot het 'handboek beoordeling waterkeringen' te komen</p> <p>3. De uitvoering van de verbeteragenda voor de zorgplicht loopt. Hier zit een risico vanwege zowel beperkte interne capaciteit, alsook de krapte op de arbeidsmarkt voor specialistisch personeel. Er is blijvend voldoende prioriteit en inzet nodig, anders wordt het doel om per eind 2019 de helft van verbeteragenda gerealiseerd te hebben, niet gehaald.</p> <p>4. Op basis van de evaluatie van het calamiteitenbestrijdingsplan is het traject opgestart om tot herziening van de dijkbewakingsorganisatie en het Calamiteitenbestrijdingsplan Waterkeringen bij waterschap Hollandse Delta te komen. Voorstellen hiertoe worden rond de zomer van 2019 verwacht.</p>
2. Water	<p>Het doel van het programma Water is het realiseren en in stand houden van een regionaal watersysteem waarvan de basis op orde is, dat voldoende robuust is om de gevolgen van de klimaatverandering op te kunnen vangen en waarmee de verschillende gebruiksfuncties zo goed mogelijk bediend kunnen worden.</p> <p>De speerpunten voor 2019 zijn:</p>	<p>1. De regionale watersysteembeoordeling is uitgevoerd en geeft gebiedsbreed een beeld van de opgave voor de komende jaren. De opgave op peilgebiedsniveau moet nog verder in beeld gebracht worden. Parallel hieraan wordt in de peilgebieden waar de gedetailleerde</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het uitvoeren van de regionale watersysteembeoordeling teneinde de wateropgave te bepalen. Daaropvolgend starten met het bepalen van het benodigde maatregelen. 2. Starten met het vaststellen van de voorzieningenniveaus zoetwater. 3. Verder invulling geven aan de KRW-opgaven voor het Stroomgebiedsbeheerplan 3 en maatregelen planperiode 2022 – 2027 voorbereiden. 4. Onderzoek starten naar de effecten van klimaatverandering op de waterkwaliteit. 	<p>opgave in beeld is gestart met het bepalen van de benodigde maatregelen.</p> <p>2.De start voor het in beeld brengen van de waterbeschikbaarheid, is later dit jaar voorzien.</p> <p>3.Het verder invulling geven aan de KRW-opgaven voor het SGBP-3 en bijbehorende maatregelen begint met het in beeld brengen van de stand van zaken; de zogenaamde watersysteemanalyse. De uitkomsten hiervan hebben enige vertraging opgelopen.</p> <p>4.De start voor het in beeld brengen van de effecten van klimaatverandering op de waterkwaliteit is later dit jaar voorzien.</p>
3. Waterketen	<p>Het hoofddoel van het programma Waterketen is zorgen voor een doelmatige en duurzame bouw en exploitatie van zuiveringstechnische werken (transport, zuiveren van afvalwater en slibverwerking) binnen de wettelijke eisen en bepalingen, nu en in de toekomst. Hiervoor werken we effectief samen met andere partners in de keten.</p> <p>De speerpunten voor 2019 zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Begin 2019 wordt het strategisch onderhoudsbeleidsplan vastgesteld. De bedrijfswaarden voor de zuiveringen zijn de basis van dit plan en zullen integraal worden meegenomen in de vaststelling van het plan. 2. Op basis van het onderhoudsbeleidsplan worden de onderhoudsconcepten vanaf 2019 fasegewijs voor de zuiveringskringen vernieuwd, en vervolgens ten uitvoer gebracht. Hiermee wordt het onderhoud steeds gericht uitgevoerd op basis van belangrijke waarden zoals veiligheid en het onderhoud op orde. In 2019 wordt de eerste extra financiële impuls gegeven van € 1,67 miljoen structureel aan een meerjarige aanpak voor een verbeterde balans tussen preventief en correctief onderhoud, het realiseren van alle wettelijke inspecties en een verdere professionalisering van de organisatie. <p>Vanuit de algemene bestuurlijke ambitie om in 2050 kosteneffectieve en circulaire zuiveringen gerealiseerd te hebben, zijn voor 2019 de volgende speerpunten benoemd:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Het uitvoeren van het investeringsprogramma van de slibverwerkingsinstallatie Sluisjesdijk op basis van de uitkomst van de in 2015 vastgestelde ALM-studie Sluisjesdijk. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Het Strategisch Onderhoudsbeleidsplan (SOP) met de bedrijfswaarden is op 31 januari 2019 vastgesteld door de VV. 2.Verder heeft D&H opdracht gegeven om te komen met een "Beslisdocument Onderhoud" (Plan van Aanpak op hoofdlijnen) waarmee bestuurlijk richting wordt gegeven aan de organisatie met het meerjarig op orde komen en actualiseren van de onderhoudsconcepten en opstellen van een Meerjarenonderhoudsprogramma. Het Beslisdocument is in voorbereiding voor vaststelling in het college. Voor 2019 wordt verwacht dat de onderhoudskosten circa € 3,7 mln. hoger zijn dan begroot (nadeel). De belangrijkste redenen hiervoor zijn het uitvoeren van extra maatregelen ten aanzien van veiligheid en voldoen aan wet- en regelgeving , onderhoud en storingen. De onderhoudssituatie zorgt inmiddels ook

4. Het uitwerken van de voorkeursvarianten vanuit de ALM's Goeree Overflakkee en Spijkenisse en de uitwerking daarvan in meerjarenplannen en projectvoorstellen.
5. Het uitvoeren van de ALM's Heenvliet en Hellevoetsluis.
6. Het uitvoeren van het Energie Efficiency Plan 2017-2020.
7. Het opstarten en uitvoeren van de ALM's Dokhaven en Dordrecht.

voor het achterblijven van de prestaties van de installaties wat mogelijk consequenties kan hebben voor zowel de individuele als gebiedsbrede lozingseisen. Hierover wordt gerapporteerd in de tabel met prestatie indicatoren.

De verdere ontwikkeling en professionalisering van de organisatie is onderdeel van het Implementatietraject Assetmanagement.

3.Het investeringsprogramma Sluisjesdijk is volop in uitvoering. Afstemming, beheersing en optimalisatie van raakvlakken, scope en risico's vindt continue plaats.

4.ALM-variantenstudie Goeree Overflakkee en Spijkenisse zit in de opleveringsfase en besluitvorming voorkeursvarianten is gepland voor de VV van juni of september.

5 en 7.De (jaarlijkse) herijking van ALM-studies heeft plaatsgevonden i.r.t. de overige trajecten en programmabrede opgave binnen de Waterketen. Op basis daarvan wordt een herijkte interne opdracht geformuleerd (incl. aanpak, organisatie-inrichting en marktbenadering) voor de ALM-variantenstudies Heenvliet, Hellevoetsluis, Dokhaven, Dordrecht.

6.Energie Efficiency Plan (EEP); de hoofddoelstelling is al behaald

		(efficiencyverbetering van 26% in 2021) maar een aantal maatregelen kan niet conform de in het EEP opgenomen planning worden gerealiseerd. Dit i.v.m. de programmabrede opgave bij Zuiveren/Waterketen en de daarmee samenhangende prioriteitstelling. De consequenties hiervan zijn nog niet bekend en zijn afhankelijk van het oordeel van het bevoegd gezag. Pro forma zal WSHD in overleg treden met het bevoegd gezag om e.e.a. af te stemmen.
4. Wegen	<p>De hoofddoelstellingen van het programma Wegen zijn verkeersveiligheid en bereikbaarheid.</p> <p>De speerpunten voor 2019 zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het afsluiten van een intentieovereenkomst met alle gemeenten voor de overdracht van de wegentaak. 2. Duurzaam Veilige inrichting van wegen conform het Wegenbeheerplan. 3. Intensiveren van het (groot) onderhoud aan wegen. 4. Het uitvoeren van ecologisch bermbeheer. 	<p>1. Met twee van de twaalf gemeenten moeten nog gesprekken plaats vinden. Daarna wordt een verslag opgesteld over deze gesprekken. Tevens zal een overzicht worden opgesteld van kosten en opbrengsten per gemeente. In het college van D&H is afgesproken dat op grond van deze informatie een heroverweging plaats zal vinden om al dan niet te komen tot overdracht van de wegen en zal het college tot een standpunt komen.</p> <p>2. en 4. Het Duurzaam Veilig inrichten van wegen verloopt conform planning, evenals het uitvoeren van het ecologisch bermbeheer.</p> <p>3. Ten aanzien van het groot onderhoud worden de consequenties van de herijking van het Wegenbeheerprogramma (sturen op kwaliteit per gemeente) op dit moment in beeld gebracht.</p>
5. Bestuur en organisatie	Om de uitdagingen die op ons afkomen ten aanzien van veranderingen in klimaat en maatschappij het hoofd te bieden, zijn ambities opgesteld voor de korte en lange termijn:	1 t/m 4. Voor de stand van zaken omtrent de speerpunten klimaatadaptatie, energietransitie, circulair en duurzaam,

1. Waterschap Hollandse Delta bereidt zich daadkrachtig en flexibel voor op het versneld veranderende klimaat;
2. Waterschap Hollandse Delta is in 2030 energieneutraal;
3. Waterschap Hollandse Delta voert zijn kerntaken in 2050 volledig circulair uit;
4. In 2021 is de 'basis' van de aanjagers hiervoor (digitalisering, innovatie, assetmanagement, Omgevingswet) gerealiseerd zoals deze in de plandocumenten is, of zal worden, opgenomen.
5. Op 20 maart 2019 vinden de waterschapsverkiezingen plaats waarna een nieuw dagelijks en algemeen bestuur worden geïnstalleerd.

innovatie, digitalisering, assetmanagement en omgevingswet wordt verwezen naar hoofdstuk 2, bestuurlijke ambities, in deze Burap.

5. Met een opkomst van 46% zijn de waterschapsverkiezingen op 20 maart 2019 goed verlopen. Na de rechtmatige vaststelling van de uitslag door het Centraal Stembureau zijn de leden van de Verenigde Vergadering op 28 maart 2019 geïnstalleerd. De evaluatie en financiële afsluiting van het project zal in het tweede kwartaal van 2019 plaatsvinden.

1.2 Prognose exploitatieresultaat 2019

Het verwachte resultaat voor 2019 is € 2,9 mln. nadelig. In onderstaande tabel is het geprognosticeerd resultaat per programma opgenomen:

Exploitatie (bedragen x € 1 mln)	Budget (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Bijstelling begroting	Begroting na bijstelling	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Waterveiligheid	20,3	2,1 ¹	-0,1	20,2	V
Voldoende en Schoon Water	46,9	7,6	-1,7	45,3	V
Waterketen	61,2	13,9	1,6	62,8	N
Wegen	10,3	-5,2 ²	-1,8	8,5	V
Bestuur en Organisatie	22,4	9,2	-2,4	20,0	V
Dekkingsmiddelen	-148,9	-4,0 ³	1,2	-147,7	N
Saldo van baten en lasten voor bestemming	12,2	23,7	-3,2	9,1	V
Toevoeging aan reserves	7,2	3,9	6,9	14,1	N
Onttrekking aan reserves	-19,6	-5,8	-0,8	-20,3	V
Saldo van baten en lasten na bestemming	-0,1	21,8	2,9	2,9	N

¹ Waterveiligheid: In de begroting 2019 is binnen het programma waterveiligheid een bedrag van € 7,5 mln. opgenomen ten behoeve van de bijdrage aan het hoogwaterbeschermingsprogramma. Deze bijdrage is nog niet afgerekend waardoor de realisatie over de eerste drie maanden achter blijft.

² Wegen: De bijdrage ten behoeve van de wet herverdeling wegen is reeds aan de gemeente gefactureerd (€ 7,8 mln.). De realisatie t/m periode 3 betreft een netto saldo (baten en lasten), hierdoor is er binnen het programma wegen een negatief saldo zichtbaar.

³ Algemene dekkingsmiddelen: De opbrengst uit de waterschapsbelastingen is nog niet geboekt hierdoor blijft de realisatie binnen het programma algemene dekkingsmiddelen achter.

In onderstaande tabel is per programma een opsomming van de voor- en nadelen groter dan € 0,1 mln. weergegeven die in deze Burap zijn opgenomen. In de tabel wordt verwezen naar het programma waar dit voor- of nadeel nader wordt beschreven. Het betreft hier alle mutaties, zowel incidenteel als structureel (kolom "I/S"). Daarnaast is er een kolom opgenomen waarin aangegeven wordt of de mutatie een interne of externe oorzaak kent (kolom "Intern/Extern").

Programma (bedragen x € 1 mln.)	§	Voordelen	Bedrag	Incidenteel / Structureel	Intern/ Extern
Waterveiligheid	3.1	Herverdeling kosten maaien over de taakvelden	0,2	S	I
Waterveiligheid	3.1	Overheveling budget voor inhuur programmamanager calamiteitszorg	0,1	I	I
Water	3.2	Herbestemming budget groot onderhoud kunstwerken	1,0	I/S	I
Water	3.2	Lagere uitgaven baggeren	2,0	I	I
Water	3.2	Bijstelling kapitaallasten	0,4	I	I
Waterketen	3.3	Uitstel verwijdering asbestcementleiding Brielle-Oostvoorne	1,9	I	I
Waterketen	3.3	Verlaging onderzoekskosten	0,2	I	I
Waterketen	3.3	Onttrekking reserves Sluisjesdijk en asbestcementleiding Westmaas	0,3	I	I
Waterketen	3.3	Bijstelling kapitaallasten	0,6	I	I
Wegen	3.4	Herverdeling kosten maaien over de taakvelden	0,3	S	I
Wegen	3.4	Uitstel onderhoudsopgave populieren Goeree Overflakkee	0,2	I	I
Wegen	3.4	Trajectaanpak diverse wegen van exploitatie naar investeringen	2,4	I	I
Wegen	3.4	Aanpassing groeipercentage Wet Herverdeling Wegen	0,2	S	E
Wegen	3.4	Onttrekking reserve kapitaallasten Wegen	0,3	I	I
Wegen	3.4	Samenvoeging reserve tariefegalisatie en reserve kapitaallasten wegen	0,2	I	I
Bestuur en organisatie	3.5	Hogere opbrengsten grondverkoop	2,3	I	E
Bestuur en organisatie	3.5	Opbrengsten detachering medewerkers	0,1	I	I
Bestuur en organisatie	3.5	Verschuiving toevoeging voorziening bestuur	0,1	S	I
Bestuur en organisatie	3.5	Doorbelasting bedrijfsvoering	1,9	I	I
Dekkingsmiddelen	3.6	Afwikkeling Cross Border Lease	0,8	I	E
Dekkingsmiddelen	3.6	Dividenduitkering Nederlandse Waterschapsbank	0,6	I	E
Diverse		Saldo overige voordelen groter/kleiner dan € 100.000	0,2		
Totaal voordelen			16,1		

Van het totaal van € 16,1 mln. aan voordelen is € 1,1 mln. structureel en wordt € 3,9 mln. veroorzaakt door een externe factor.

Programma (bedragen x € 1 mln.)	§	Nadelen	Bedrag	Incidenteel/ Structureel	Intern/ Extern
Waterveiligheid	3.1	Hogere kosten muskusrattenbeheer	0,1	S	E
Water	3.2	Herverdeling kosten maaien over de taakvelden	0,4	S	I
Water	3.2	Herbestemming budget groot onderhoud kunstwerken	1,0	I/S	I
Water	3.2	Toevoeging bestemmingsreserve baggeren	2,0	I	I
Water	3.2	Storingen Voornse Sluis	0,1	I	I
Water	3.2	Lagere boekwaarde verkochte grond	0,2	I	E
Waterketen	3.3	Hogere onderhoudskosten	3,7	I	I
Waterketen	3.3	Diverse calamiteiten	0,2	I	E
Waterketen	3.3	Toevoeging bestemmingsreserve asbestcementleiding Brielle-Oostvoorne	1,9	I	I
Waterketen	3.3	Kosten Sluisjesdijk en asbestcementleiding Westmaas	0,3	I	I
Wegen	3.4	Achterstallig onderhoud bomenbestand	0,5	I	I
Wegen	3.4	Toevoeging reserve uitstel onderhoudsopgave populieren Goeree Overflakkee	0,2	I	I
Wegen	3.4	Achterstallig klein onderhoud wegenbestand	0,6	I/S	I
Wegen	3.4	Toevoeging bestemmingsreserve kapitaallasten wegen	2,4	I	I
Wegen	3.4	Bijstelling kapitaallasten	0,1	I	I
Wegen	3.4	Samenvoeging reserve tariefegalisatie en reserve kapitaallasten wegen	0,2	I	I
Bestuur en organisatie	3.5	Afkoop onderhoudskosten Kickersbloem	0,1	I	E
Bestuur en organisatie	3.5	Verhoging inhuurbudget	0,1	I	I
Bestuur en organisatie	3.5	Eerste begrotingswijziging Het Waterschapshuis	0,4	I	E
Bestuur en organisatie	3.5	Verlenging software contract	0,1	S	I
Bestuur en organisatie	3.5	Kantoorautomatisering	0,2	I	I
Bestuur en organisatie	3.5	Voorziening voormalig personeel en bestuur	1,0	S	E
Bestuur en organisatie	3.5	Verschuiving toevoeging voorziening bestuur	0,1	S	I
Bestuur en organisatie	3.5	Transitiekosten ICT	0,1	I	I
Dekkingsmiddelen	3.6	Dotatie reserve rente egalisatie	0,2	I	I
Dekkingsmiddelen	3.6	Afwikkeling Cross Border Lease	0,8	I	E
Dekkingsmiddelen	3.6	Doorbelasting bedrijfsvoering	1,9	I	I
Totaal nadelen			19,1		
Totaal Nadeel Burap 1-2019			2,9		

Van het totaal van € 19,1 mln. aan nadelen is € 2,3 mln. structureel en wordt € 2,9 mln. veroorzaakt door een externe factor.

Investeringsen

In onderstaande tabel is :

- 1) voor lopende investeringen de prognose weergegeven van de af te sluiten projecten in 2019 afgezet tegen hetgeen is opgenomen in de primitieve begroting 2019 zoals vastgesteld in de VV in november 2018. Dit is zowel weergegeven in financiën (bruto investeringen in mln.) als in aantal projecten;
- 2) voor de geplande investeringen de prognose weergegeven van de vrij te maken kredieten in 2019 afgezet tegen hetgeen is opgenomen in de primitieve begroting 2019. Dit is zowel weergegeven in financiën (bruto investeringen in mln.) als in aantal projecten;
- 3) voor de potentiële investeringen de prognose weergegeven van het aantal IBC's wat zal worden opgeleverd in 2019 afgezet tegen hetgeen in de is opgenomen in de primitieve begroting 2019. Dit is weergegeven in aantal IBC's.

TOTAAL				
Investeringsen	Primitieve begroting 2019		Prognose 2019 bij Burap 1-2019	
	Bruto investering (in mln.)	Aantal projecten	Bruto investering (in mln.)	Aantal projecten
Af te sluiten projecten in 2019 (lopend)	77,9	48	83,4	44
Vrij te maken kredieten in 2019 (gepland)	32,1	32	39,8	37
Op te leveren IBC's (potentieel)		31		22

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de afwijkingen op de bestuurlijke ambities toegelicht. De bijstellingen ten aanzien van de doelstellingen en financiën voor de programma's Waterveiligheid, Water, Waterketen en Wegen volgen in hoofdstuk 3. De toelichtingen zijn opgebouwd aan de hand van de 3 W-vragen, Wat willen we bereiken? Wat gaan we hiervoor doen? en Wat mag het kosten? In dit hoofdstuk zijn tevens de afwijkingen op de investeringen in scope, planning en geld opgenomen. Hoofdstuk 4 bevat de financiële overzichten. De verplichte paragrafen, waaronder reserves en voorzieningen en waterschapsbelastingen zijn opgenomen in hoofdstuk 5. De bijlagen met daarin bijstellingen van prestatie-indicatoren, overzicht rechtsgedingen evenals een overzicht van de gebruikte afkortingen volgen ten slotte in hoofdstuk 6.

2 Bestuurlijke ambities

Het klimaat maar ook de maatschappij veranderen sneller en heviger dan ooit tevoren en juist wij als waterschap worden met de gevolgen geconfronteerd en moeten daarop inspelen. Tevens biedt het unieke kansen om betekenisvolle veranderingen in te zetten die de kwaliteit van onze dienstverlening en de welvaart van onze inwoners ten goede komen.

Om de uitdagingen die op ons afkomen het hoofd te bieden, zijn ambities opgesteld voor de korte en lange termijn:

- Waterschap Hollandse Delta bereidt zich daadkrachtig en flexibel voor op het versneld veranderende klimaat;
- Waterschap Hollandse Delta is in 2030 energieneutraal;
- Waterschap Hollandse Delta voert zijn kerntaken in 2050 volledig circulair uit;
- In 2021 is de 'basis' van de aanjagers hiervoor (digitalisering, innovatie, assetmanagement, Omgevingswet) gerealiseerd zoals deze in de plandocumenten is, of zal worden, opgenomen.

In onderstaande tabel wordt de stand van zaken per ambitie weergegeven.

	Ambitie	Doelstellingen	Wat gaan we daarvoor doen	Stand van zaken
1	Klimaatadaptatie	We bereiden ons daadkrachtig en flexibel voor op het versneld veranderende klimaat, zodat ons werkgebied klimaatbestendig en water robuust is ingericht. Dit betekent dat het werkgebied zich voorbereidt op de gevolgen van meer of minder water (wateroverlast en droogte) door klimaatverandering.	<p>Waterschap Hollandse Delta zet in op een klimaatbestendig werkgebied. Daarbij geven we invulling aan het landelijke Deltaplan Waterveiligheid, Zoetwater en Ruimtelijk Adaptatie. Deze plannen zijn onderdeel van het Deltaprogramma voor klimaatadaptatie.</p> <p>Vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie voeren wij met gemeenten in 2019 klimaatstresstesten uit om de knelpunten voor wateroverlast, droogte, hitte en de gevolgen bij overstromingen te bepalen. We werken aan het draagvlak voor klimaatbestendige maatregelen door anderen, zoals in de bouw- en vastgoedsector en benutten mee-koppelkansen voor maatregelen actief. Voor de waterveiligheid gaan we naast de reguliere activiteiten in gesprek met de omgeving om kansen in kaart te brengen. In 2019 doen we onderzoek naar de zoetwatervoorziening en naar verziltingsrisico's op de korte en lange termijn.</p>	De samenwerking met gemeenten voor uitvoering van de verschillende klimaat stresstesten is in volle gang. In Goeree Overflakkee is de stresstest inmiddels opgeleverd. De komende periode zullen in vrijwel alle gemeenten de risicodialogen gaan starten zoals het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie voorschrijft. De uitwerking van de motie operatie Steenbreek loopt, net als onze samenwerking voor het provinciaal convenant klimaatadaptief bouwen. Hierop zijn partijen vanuit de bouw- en vastgoedsector aangesloten. In het kader van mee-koppelkansen is het waterschap op locaties in meerdere gemeenten actief, zoals in Dordrecht (Living Lab/project Waterkraan), Zwijndrecht en Rotterdam (Rijeroord, Lombardijen, Tarwewijk, Vreewijk).
2	Energietransitie	Al onze kerntaken voeren we in 2030 volledig energieneutraal uit. Ook hebben we in 2030 het gebruik van fossiele brandstoffen en CO2 uitstoot van het energieverbruik zoveel als mogelijk teruggebracht.	In 2019 werken we onze energiestrategie uit aan de hand van het actieplan Energieneutraal 2030. Daarbij gaat het onder meer om energiebesparing en het energiezorgsysteem, een gestage groei van duurzame opwekking in bewezen technieken (wind, zon, biomassa) en betrokkenheid bij innovaties. Daarnaast voeren we de lopende energieprojecten en maatregelen uit.	De reeds ingezette maatregelen om efficiënt met energie om te gaan worden onverkort voortgezet. Vanaf 1 januari 2019 kopen we 100% groene, CO2-vrije, Nederlandse windenergie in. Aan de hand van de in 2018 vastgestelde kaders wordt, in samenwerking met de gemeente Nissewaard, de haalbaarheid onderzocht van windenergie op de locatie Hartelkering Oost. De voorbereiding van de realisatie van zonneweides op 7 van onze RWZI terreinen (Barendrecht, Goedereede, Heenvliet, Middelharnis, Numansdorp, Oostvoorne en Zwijndrecht) is inmiddels in volle gang. Samen met de gemeente Hellevoetsluis verkennen we de mogelijkheden voor warmtelevering uit het afvalwater vanuit de RWZI Hellevoetsluis, ten behoeve van het aanliggende in ontwikkeling zijnde bedrijventerrein Kickersbloem 3. Ook zijn in

				<p>het eerste kwartaal van 2019 verkennende gesprekken gevoerd over de mogelijkheden van thermische energie uit oppervlaktewater in de omgeving van Zwijndrecht.</p> <p>Het ontwerp Klimaatakkoord uit december 2018 bevat een samenhangend pakket aan maatregelen, dat moet resulteren in een CO2-reductie van tenminste 49% in 2030 ten opzichte van het jaar 1990. Bij het maken van het Klimaatakkoord waren verschillende sectortafels betrokken. De oplossing voor de energietransitie gaat vaak over bestuurlijke grenzen heen (denk aan grootschalige wind- en zonprojecten en aqua- en geothermie/warmtenetten). Daarom is Nederland, parallel aan de landelijke onderhandelingen aan de sectortafels, opgedeeld in 30 energie-regio's. Binnen deze regio's hebben gemeenten, provincies en waterschappen - samen met stakeholders - de opdracht voor het maken van een Regionale Energiestrategie (RES). De RES volgt uit het aanbod van de koepels (VNG, IPO en Unie van Waterschappen) aan het kabinet. Dit heeft geresulteerd in de samenwerking aan een landelijk Klimaatakkoord en de daaraan verbonden RES opgave. De RES is een instrument om, op regionale schaal, te komen tot keuzes voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag en energie infrastructuur. Het doel van de RES is een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van hernieuwbare energieopwekking, warmte(rest)bronnen en bijbehorende infrastructuur. De meerwaarde van een RES zit in het bundelen van capaciteit en kennis tussen decentrale overheden ten aanzien van het</p>
--	--	--	--	---

				<p>energiebeleid, netwerk en stakeholders, doordat samen met alle actoren wordt bekeken wat waar mogelijk is. Regionale afstemming van vraag en aanbod moet leiden tot optimale benutting van warmtebronnen en regionaal maatwerk. Iedere RES regio moet, binnen een half jaar nadat het nationale Klimaatakkoord is ondertekend, een concept-RES aanbieden aan het Nationaal Programma RES. WSHD neemt deel aan de overleggen van de RES-regio's binnen ons werkgebied (te weten: Drechtsteden, Goeree-Overflakkee, Hoeksewaard en Rotterdam-Den Haag). In de loop van 2019 wordt de VV in dit proces betrokken.</p>
3	Circulair en duurzaam	In 2030 opereren wij voor de helft circulair en in 2050 zijn wij 100% circulair.	<p>De maatregelen uit het opgavenplan Duurzaamheid 2016-2019 worden uitgevoerd. Daarbij worden ook de aanbevelingen betrokken die zijn gedaan op basis van de tussenevaluatie, zoals die is besproken in de VV in mei 2018. Dat betekent dat één van de bestaande landelijke methodieken wordt geïmplementeerd om maatregelen meetbaar te maken en de voortgang van doelrealisatie te monitoren. Om duurzaamheid te integreren in de lopende werkprocessen en de cultuuromslag naar circulair handelen vorm en inhoud te geven, wordt in 2019 de routekaart Circulair en Duurzaam WSHD ter besluitvorming aangeboden aan de VV. De aanpak Duurzaam GWW wordt verder geïmplementeerd in 2019. Voor het verder brengen van het thema circulair en duurzaam wordt in 2019 een onderzoek uitgevoerd naar de grondstoffenstromen en hoe deze duurzaam en circulair gemaakt kunnen worden zodat gerichter maatregelen kunnen worden ingezet. Verder wordt ook in 2019 voortgang geboekt in de ALM studies om passende maatregelen te formuleren voor circulaire en kosteneffectieve zuivering.</p>	<p>In het eerste kwartaal is het ambitiesdocument "Maat op Klimaat" vastgesteld door de Verenigde Vergadering. Hierin is onder meer bepaald dat WSHD in 2050 volledig circulair en duurzaam is en handelt. Om dit streven vorm en inhoud te geven wordt in 2019 de routekaart Circulair en Duurzaam WSHD ontwikkeld. Hierin worden onder meer de definities, doelstellingen en prestatie indicatoren opgenomen. In de loop van 2019 wordt de VV betrokken bij dit proces.</p> <p>In het eerste kwartaal van 2019 is bij alle afdelingen input opgehaald over de wijze waarop invulling kan worden gegeven aan deze opgave en wat hiervoor nodig is. Daarnaast is gestart met het uitvoeren van een Material Flow Analyse (MFA), waarbij de grondstoffenstromen binnen ons waterschap in kaart worden gebracht. Dit dient als basis voor de routekaart.</p>
4	Digitalisering	We willen klaar zijn voor de toekomst: dienstverlenend, toegankelijk, betrouwbaar, alert	In 2019 bereiden we ons voor op de aansluiting op het Digitale Stelsel Omgevingsloket (DSO) en werken we aan het op orde brengen van de basis conform de basislijn van de	Door het college van D&H is het ambitieniveau voor Digitalisering vastgesteld. Gekozen is voor scenario 2: Dit scenario beoogt een integrale

		<p>en transparant. Onze digitale informatie is up-to-date en vanaf 2021 op één plek te vinden via het Omgevingsloket (DSO). Ook de verdere efficiency van onze bedrijfsprocessen is de komende jaren een belangrijk speerpunt. Onze ambities reiken echter verder ten aanzien van digitalisering. Gaandeweg zullen we steeds vaker constateren dat digitalisering ons fundament, hoe we werken, disruptief, verandert waarbij we radicaal anders gaan werken veelal ondersteund door baanbrekende innovaties. De Omgevingswet vraagt ons om bij de digitaliseringsvraagstukken zeer servicegericht te gaan werken.</p>	<p>Unie van Waterschappen. Daarnaast wordt het plan van aanpak voor meer verder gaande vormen van digitalisering ofwel 'digitale transformatie' uitgewerkt naar concrete maatregelen in een routekaart. Voor Waterveiligheid wordt een informatieplan uitgewerkt voor de digitalisering van (real)informatie over onze dijken. Daarnaast zijn we bezig met de technische automatisering van de kunstwerken op Water en de Waterketen.</p>	<p>aanpak waarbij het realiseren van businessdoelstellingen leidend is. Dit scenario voorziet in een betere gezamenlijke beheersing van de digitale ontwikkelingen dan nu het geval is, door het professionaliseren van de organisatie en een betere sturing en planning. Verder is besloten om dit scenario verder uit te werken tot een plan dat aan het bestuur (nieuw) zal worden voorgelegd.</p> <p>Bij de invoering van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) liggen we in lijn met de landelijke ontwikkelingen. Fase 1 van het project Nieuwe besturing watersysteem (NBWS) betreffende de vervanging van de gehele technische onderlaag bevindt zich in de aanbestedingsfase (volgens planning). Medio dit jaar wordt gestart met de voorbereidingen voor fase 2 (realisatie BOS-laag).</p>
5	Meer innoveren	<p>Het omarmen van nieuwe ontwikkelingen zit in ons DNA. We bieden ruimte voor creativiteit en er zijn voldoende mogelijkheden om te experimenteren. Er is een exploratiestructuur die ervoor zorgt dat belangrijke kansen tijdig worden gesignaleerd en indien bruikbaar worden benut. We steken daarom in op permanente innovatie waar dat een toegevoegde waarde heeft of zelfs noodzakelijk is om een systeemsporg te kunnen maken om onze doelstellingen te</p>	<p>In 2018 is de routekaart ter kennisgeving in de VV besproken. Op basis hiervan wordt een interne en externe campagne opgestart om het innovatie bewustzijn en samenwerking te verankeren. De concrete producten eind 2019 betreffen een concreet programmaplan, een meerjarig uitvoeringsprogramma en samenwerkingsovereenkomsten met partners die uit de inventarisatiefase naar boven zijn gekomen. Daarnaast is er sprake van lopende innovaties die verder uitgewerkt worden.</p>	<p>De ambitie is om te bouwen aan een innovatiecultuur welke innovaties en vernieuwingen omarmd die noodzakelijk zijn om de (kern)taken beter, slimmer, sneller uit te voeren en waar mogelijk goedkoper te maken. In het eerste kwartaal van 2019 zijn de eerste stappen gezet in het werkend krijgen van de innovatiecultuur. Zo wordt er gewerkt aan een plan van aanpak, het aantrekken van de innovatieambassadeurs op de afdelingen, het organiseren van kennisuitwisseling, het creëren van ruimte voor innovatie en het verbinden van mensen en afdelingen binnen de organisatie en daarbuiten. Zo zijn de eerste contacten gelegd om te inventariseren welke samenwerkingen het waterschap wil aangaan met de markt, andere</p>

		behalen of kosten op de lange termijn te beheersen.		waterschappen, kennisinstituten en andere partijen. Er wordt bijvoorbeeld deelgenomen aan een nieuw op te zetten innovatieplatform voor waterschappen. Het doel van de deelname is niet alles zelf te hoeven doen maar slimme ideeën van elkaar over te nemen en kennis te delen. Er lopen al diverse innovaties binnen het waterschap en nieuwe innovatie(pitches) beginnen vorm te krijgen. Dit betreft vernieuwingen op het gebied van big data en digitalisering, energie en warmte uit zon en water, gezonde medewerkers, betere dienstverlening, hergebruik van reststoffen (maaisel/bagger) en andere slimme bedrijfsvoering ideeën. Het innoveren zelf gebeurt in de (kern)taken door de medewerkers die dagelijks bezig zijn met die (kern)taken. Wanneer innovatie(pitches) concreet worden en een bepaalde grote c.q. impact kennen dan zullen deze integraal met de reguliere voortgang gerapporteerd worden in de betreffende programma's.
6	Assetmanagement	Wij willen de prestaties van onze assets waarborgen tegen zo laag mogelijke kosten waarbij we een optimale balans nastreven tussen prestaties, kosten en risico's.	In 2015 zijn we gestart met het invoeren van assetmanagement. Ervaring in vergelijkbare organisaties geeft aan dat implementatie 5 á 10 jaar vergt. Naast het reguliere onderhoud en lopende investeringen gaan we in 2019 verder met het op orde brengen van de basis van het beheer en onderhoud van onze assets. De onderhoudsstatus van onze assets wordt in 2019 verder in beeld gebracht. Daarnaast brengen we de bedrijfswaarden in kaart zodat we weten hoe we met onze assets om willen gaan. Dit moet leiden tot het aanpassen en verbeteren van de onderhoudsplannen op alle programma's. Via het onderhoudsbeleidsplan dat begin 2019 wordt vastgesteld, zal vanuit het programma Waterketen een eerste impuls worden gegeven.	Er is op ambtelijk niveau een procesvoorstel geformuleerd om ter komen tot een implementatieplan. Hierbij is nadrukkelijk gekeken naar de samenhang met andere ontwikkelingen zoals veiligheid en digitale transformatie. Het college wordt hier binnenkort nader over geïnformeerd. Daaraan voorafgaand wordt (op dit moment) gekeken naar de juiste inzet van capaciteit.

7	De Omgevingswet	<p>Wij willen optimaal voorbereid zijn op de Omgevingswet die per 2021 van kracht wordt. Daarom stimuleren wij bij het opstellen van beleid en het uitvoeren van projecten naar participatie van de omgeving. Daarbij hanteren wij het motto “ja het kan, mits...”. Ook participeren wij als een betrouwbare, constructieve partner in de activiteiten van anderen.</p>	<p>We stellen een wateragenda op voor het gesprek over de Omgevingsvisies in 2019, met onder andere gemeenten. Dit is een gespreksagenda met uitgangspunten vanuit al onze kerntaken. In deze gespreksagenda komen de hoofdpunten uit onze kerntaken, beleid en ambities tot uitdrukking. De samenwerking met andere overheden voor Omgevingsvisies en plannen wordt verder doorontwikkeld en geïntensiveerd. We werken actief aan de aansluiting op het landelijke Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Vanaf 2019 werken we toe naar een servicegerichte organisatie.</p>	<p>We realiseerden in het eerste kwartaal de eerste versie van de Wateragenda. Voor omgevingsvisies en omgevingsplannen bleken gemeenten verschillende aanpakken en tempo's aan te houden. Daar waar gemeenten zijn gestart, werken we samen. Voor de aansluiting op het digitaal stelsel omgevingswet (DSO) werken we zowel in Unie verband als intern aan meerdere activiteiten, zoals aan de systematiek voor digitalisering van de toekomstige waterschapsverordening, de digitalisering van geo-informatie en een algehele aansluitproef voor een deelgebied van het waterschap. Het DSO en daarbinnen het digitaal loket is ook voor de servicegerichtheid van de organisatie belangrijk. Daarnaast zijn we voor dienstverlening gestart met de voorbereidingen voor een tweetal specifieke afdelingsactiviteiten voor medewerkers. Tot slot, de eerste activiteiten voor de onder de omgevingswet verplicht uit te voeren participatie(toets) bij vergunningverlening en projecten zijn gestart en lopen goed.</p>
---	-----------------	---	---	---

3 De programma's nader beschouwd

In dit hoofdstuk worden de wijzigingen ten opzichte van de Programmabegroting 2019 per programma toegelicht. Daarna volgt een toelichting op de mutaties voor bestuur en organisatie en de algemene dekkingsmiddelen.

3.1 Programma Waterveiligheid

Er zijn geen afwijkingen/bijstellingen ten aanzien van de doelstellingen die zijn vastgesteld in de begroting.

Tabel: Exploitatie Waterveiligheid

Exploitatie (bedragen x € 1 mln.)		Budget (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Bijstelling begroting	Begroting na bijstelling	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	01.10 Preventie (1e laag)	23,7	2,2	-0,0	23,7	V
	01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	1,0	0,2	-0,1	0,9	V
Totaal Lasten		24,7	2,4	-0,1	24,6	V
Baten	01.10 Preventie (1e laag)	-4,4	-0,3		-4,4	
Totaal Baten		-4,4	-0,3		-4,4	
Saldo van baten en lasten voor bestemming		20,3	2,1	-0,1	20,2	V
Toevoeging aan reserves		0,3	0,3	0	0,3	
Onttrekking aan reserves		-1,3	-0,7	0	-1,3	
Saldo van baten en lasten na bestemming		19,3	1,7	-0,1	19,2	V

De verdeling van de kosten voor het maaien over de drie programma's water, wegen en waterveiligheid was niet correct en is in 2018 opnieuw berekend aan de hand van de besteksposten. Dit heeft de volgende budget neutrale verschuiving tot gevolg: programma water nadeel € 0,5 mln., programma wegen voordeel € 0,3 mln. en programma waterveiligheid voordeel € 0,2 mln. De herverdeling is structureel van aard maar kwam te laat om in de begroting van 2019 te worden meegenomen. Vanaf 2020 zal de verdeling goed in de begroting staan.

Muskusrattenbeheer is door de waterschappen collectief georganiseerd. De feitelijke uitvoering van het beheer vindt plaats door het waterschap Rivierenland. Het waterschap Hollandse Delta draagt aan de kosten bij op basis van een verdeelsleutel. De voor 2019 aangekondigde toename van de kosten kwam te laat om in de begroting van 2019 te worden verwerkt. De toename wordt veroorzaakt door, onder andere, hogere loonkosten (CAO en opwaardering functie) en inflatie. De totale kosten voor het muskusrattenbeheer 2019 zijn voor WSHD begroot op € 1,8 mln. Dit geeft een nadeel van € 0,1 mln. Deze kostenstijging is structureel van aard. Naar huidige verwachting zal, bij handhaving van het huidige beheersniveau, over een periode van 10-15 jaar de muskusratten populatie tot aan de landsgrens zijn teruggedrongen. Als dat doel is bereikt, zullen de kosten weer gaan dalen.

Binnen het budget voor Crisisbeheersing wordt € 0,1 mln. aangewend voor de inhuur van een programmamanager calamiteiten zorg. De kosten van deze programmamanager belasten het programma bestuur en organisatie. Er wordt € 0,1 mln. overgeheveld van het programma waterveiligheid naar het programma bestuur en organisatie. Onderdeel van de opdracht van de programmamanager is herziening van het Calamiteitenplan. Op basis van het herziene Calamiteitenplan zal het meerjarenplan voor opleiden, trainen en oefenen eind 2019 worden aanbesteed.

Investeringsen

Waterveiligheid	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7001005510 Fase II Dijkverst. HW Noord HWBP2	LOPEND	0,0	nov-2017 dec-2019	0,0	nov-2017 dec-2019	Financiën: De definitieve eindafrekening met RWS is ca € 815.000. Dit t.o.v. een beschikking (werkpakketten) van € 1.280.000. Het verschil wordt veroorzaakt door het niet benutten van de vooraf beschikbaar gestelde risicoreservering en door het niet volledig te hoeven benutten van de vooraf beschikbaar gestelde middelen voor alle activiteiten in de begeleiding, sturing en afronding van de projectrealisatie.

Waterveiligheid	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
						Doordat het project volledig is gesubsidieerd dalen zowel de lasten als baten met € 465.000 en is in de netto kosten geen verlaging zichtbaar.
7001011610 Fase II Dijkverst. E van Dordrecht HWBP2	LOPEND	0,0	nov-2017 dec-2019	0,0	nov-2017 dec-2019	Financiën: De prognose is dat we een overschrijding van de kosten zullen hebben t.o.v. beschikte subsidiebedrag ter grootte van € 133.000. Dit is reeds besproken met RWS/ HWBP. De overschrijding is het gevolg van het meer dan gepland en langer dan gepland moeten uitvoeren van activiteiten zoals die voorzien waren ten tijde van de voorlopige beschikking. Daarnaast zal ook de eindafrekening met betrekking tot het onderdeel Kabels & Leidingen leiden tot hoger dan de geplande kosten. De overschrijding valt binnen de toegestane tolerantie en is dus ook subsidiabel. Conform de HWBP regeling wordt er o.b.v. werkelijke kosten afgerekend met de subsidieverstrekker. Het project wordt dit jaar nog financieel afgerond met RWS. Doordat het project volledig is gesubsidieerd stijgen zowel de lasten als baten met € 133.000 en is in de netto kosten geen verhoging zichtbaar.
7202200014 Zettingsvloeiing V3T gedSpijkenisserbrug	LOPEND	0,5	mrt-2018 apr-2019	0,2	mrt-2018 apr-2019	Financiën: De prognose van uitgaven en inkomsten wordt in Burap-1 2019 bijgesteld als gevolg van de herijking van het HWBP. In deze herijking is naar voren gekomen dat de uitvoeringskosten (uitvoering door opdrachtnemer) lager zijn dan oorspronkelijk verwacht. Dit is het gevolg van een zware onderaanbesteding. Bij significante afwijking wordt de voorlopige beschikking herijkt. Het projectteam heeft de prognoses aangepast op de bedragen van de bijgestelde beschikking. De lasten van het project dalen met €1,9 miljoen, doordat het project voor 90% gesubsidieerd is dalen de baten eveneens met € 1,6 miljoen en is er slechts netto kosten daling zichtbaar van € 0,3 miljoen.

Waterveiligheid	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
K2018-081 Zettingsvloeiing V3T	POTENTIEEL	0,0	2020	0,0	Vervallen Vervallen	Tijd: Dit project komt te vervallen omdat het eenzelfde project is als 7202200015 Realisatie Zettingsvloeiing V3T

* In de kolommen met bestuurlijke data is eerst het jaar van aanvang en daaronder het jaar van realisatie weergegeven. Voor lopende investering zijn ook de maanden in de betreffende jaren opgenomen. Hiermee worden mutaties in de planning binnen 1 kalenderjaar zichtbaar.

In onderstaande tabel is :

- 1) voor lopende investeringen de prognose weergegeven van de af te sluiten projecten in 2019 afgezet tegen hetgeen is opgenomen in de primitieve begroting 2019 zoals vastgesteld in de VV in november 2018. Dit is zowel weergegeven in financiën (bruto investeringen in mln.) als in aantal projecten;
- 2) voor de geplande investeringen de prognose weergegeven van de vrij te maken kredieten in 2019 afgezet tegen hetgeen is opgenomen in de primitieve begroting 2019. Dit is zowel weergegeven in financiën (bruto investeringen in mln.) als in aantal projecten;
- 3) voor de potentiële investeringen de prognose weergegeven van het aantal IBC's wat zal worden opgeleverd in 2019 afgezet tegen hetgeen in de is opgenomen in de primitieve begroting 2019. Dit is weergegeven in aantal IBC's.

Programma Waterveiligheid				
Status	Primitieve begroting 2019		Prognose 2019 bij Burap 1-2019	
	Bruto investering (in mln.)	Aantal projecten	Bruto investering (in mln.)	Aantal projecten
Af te sluiten projecten in 2019 (lopend)	12,8	7	12,5	7
Vrij te maken kredieten in 2019 (gepland)	5,0	1	5,0	1
Op te leveren IBC's (potentieel)		3		1

3.2 Programma Water

De maatregelen uit het tweede Stroomgebiedbeheersplan (SGBP) verbeteren de basiswaterkwaliteit. De voorbereiding voor het nieuwe, derde SGBP is gestart. De uitkomsten van de watersysteemanalyses van de KRW-waterlichamen zijn hiervoor erg belangrijk. In 2019 was WSHD voornemens de watersysteemanalyses opnieuw tegen het licht te houden. Dit heeft vertraging opgelopen. De uitkomsten van deze analyses vormen de basis voor het maatregelenpakket voor het derde SGBP en de inzet voor het gebiedsproces met externe partijen. De uitvoering van maatregelen en onderzoeken uit het tweede SGBP liggen achter op schema. Dit heeft diverse oorzaken, zoals stagnatie bij grondverwerving. Tevens wordt een aantal maatregelen heroverwogen omdat de bijdrage van deze maatregelen aan realisatie van de opgave waarschijnlijk minder is dan beoogd.

Tabel: Exploitatie Water

Exploitatie (bedragen x € 1 mln.)		Budget (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Bijstelling begroting	Begroting na bijstelling	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	30,5	4,2	-0,5	30,0	V
	02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	13,9	3,0	-1,1	12,8	V
	02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	3,0	0,4	-0,1	2,9	V
Totaal Lasten		47,4	7,6	-1,7	45,7	V
Baten	02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	-0,4	-0,0	0,0	-0,4	N
	02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	0	0		0	
	02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	-0,0	0		-0,0	
Totaal Baten		-0,4	-0,0	0,0	-0,4	N
Saldo van baten en lasten voor bestemming		46,9	7,6	-1,7	45,3	V
Toevoeging aan reserves		0,8	0,8	2,0	2,8	N
Onttrekking aan reserves		-2,9	-0,8	0	-2,9	
Saldo van baten en lasten na bestemming		44,8	7,6	0,3	45,1	N

Het huidige budget voor onderhoud kunstwerken was voor 2019 begroot op € 2,7 mln. Hiervan wordt € 1,7 mln. besteed aan groot onderhoud van kunstwerken. Er wordt voorgesteld om het restant (€ 1,0 mln.) te herbestemmen binnen het programma water. Hiervan wordt 0,3 mln. structureel herbestemd en € 0,7 mln. incidenteel herbestemd. Door middel van deze mutatie wordt het structureel budget voor groot onderhoud kunstwerken met € 0,3 mln. verlaagd:

- € 0,1 mln. voor het reinigen van complexe duikers in stedelijke gebieden. De afgelopen jaren is dit budget stelselmatig overschreden (structureel);
- € 0,3 mln. voor het verwijderen van zand in watergangen en het herstellen van oevers. Deze zitten niet in scope van de baggerwerkzaamheden en waren ook niet opgenomen in de kadernota (structureel);
- € 0,1 mln. voor storingsonderhoud. Uit uitgevoerde inspectie in het voorjaar van 2019 is geconstateerd dat een aantal kunstwerken moeten worden hersteld om te kunnen blijven voldoen aan hun taak, dit ter voorkoming van wateroverlast (incidenteel);
- € 0,2 mln. voor het onderhoud van de waterbergingen, beschikbaar budget is onvoldoende (incidenteel);
- € 0,2 mln. voor het onderhoud van natuurvriendelijke oevers (incidenteel);
- € 0,2 mln. voor het verwijderen van overhangend hout (incidenteel).

De verdeling van de kosten voor het maaien over de drie programma's water, wegen en waterveiligheid was niet correct en is in 2018 opnieuw berekend aan de hand van de besteksposten. Dit heeft de volgende budget neutrale verschuiving tot gevolg: programma water nadeel € 0,5 mln., programma wegen voordeel € 0,3 mln. en programma waterveiligheid voordeel € 0,2 mln.

Baggeren: Voor baggeren is in 2019 € 11,0 mln. begroot. In 2019 is er voor verschillende deelprojecten een aanbestedingsvoordeel gerealiseerd ter grootte van € 1,2 miljoen. Tevens zijn er twee deelprojecten uit de scope van 2019 gehaald (Haven Oostendam & Brielse spui) ter grootte van € 0,8 miljoen. Tezamen leidt dit tot een voordeel van € 2,0 miljoen. In het VV-voorstel kaderstelling baggeren van 28 september 2017 is besloten om overschotten binnen het baggerbudget te reserveren voor het baggeren van grote wateren. Op basis van dit voorstel wordt er € 2,0 mln. toegevoegd aan de bestemmingsreserve baggeren. Het cluster baggeren voorziet een aantal onzekerheden t.a.v. de uitgaven voor te baggeren geulen en uitgaven die betrekking hebben op afvoer van met PFOA verontreinigde bagger, deze onzekerheden zullen ten tijde van Burap-2 inzichtelijk zijn. Het cluster baggeren ligt op schema met de voorbereiding en uitvoering van de opgave voor 2019

Op de Voornse Sluis zijn extra kosten gemaakt voor onder andere het oplossen van storings schutsluis Voornse Sluis, camera's, drukopnemers en vervangen cilinders als gevolg van lekkage. Verder worden dit jaar nog extra kosten verwacht aan de sluisdeuren (totaal nadeel € 0,1 mln.).

Er is grond verkocht waarvan, als gevolg van projectkosten, de waarde hoger was dan de opbrengsten waardoor er een boekverlies van € 0,2 mln. ten laste van 2019 komt.

De kapitaallasten zijn geactualiseerd op basis van de boekwaarde 1 januari 2019 (voordeel € 0,4 mln.).

Investeringsen

Voldoende en Schoon Water	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7103100263 Totale NBW opgave landel. gebied t/m2017	GEPLAND	0,8	2019 2020	0,8	2020 2022	Tijd: gebiedsproces wordt opgesteld om te komen tot een toekomst bestendig watersysteem. Project schuift hierdoor een jaar naar achteren
7103100178 Waterbergng Zwndr.Waard(Waalbos fase II)	LOPEND	0,5	jun-2010 dec-2018	0,5	jun-2010 dec-2019	Tijd: Betreft een bijdrage aan de gemeente Zwijndrecht. Eindafrekening is mogelijk als de laatste opleveringsafspraken zijn nagekomen.
7103100199 Spinozapark fase 3	LOPEND	0,4	nov-2013 mei-2018	0,4	nov-2013 dec 2019	Tijd: Betreft een eindafrekening met de gemeente.
7103100241 Aanleg nvo met plas/drasberm De Keen	LOPEND	0,2	jun-2015 dec-2018	0,1	jun-2015 dec-2020	Tijd: De bestuurlijke deadline verschuift naar eind 2020, omdat het project nog niet kan worden afgesloten. Bij bodemonderzoek ten behoeve van de aanleg van de natuurvriendelijke oever is namelijk asbest aangetroffen. Hierover heeft eind 2018 een overleg plaatsgevonden met Staatsbosbeheer als grondeigenaar en de Omgevingsdienst als bevoegd gezag. In februari 2019 heeft de Omgevingsdienst de behandeling hiervan aan ILT overgedragen. We zijn momenteel nog in afwachting op de reactie op een brief van Staatsbosbeheer aan ILT. Daarnaast moet het gronddepot in overleg met Staatsbosbeheer worden opgeheven. Financien: Voor het opheffen van het gronddepot is extra budget benodigd. Momenteel vindt er onderzoek plaats naar de kwaliteit van de grond om de kosten voor de afvoer te kunnen bepalen. Eenmaal bekend zal de budgetverhoging via een bestuursvoorstel worden aangevraagd.
7103100272 Nieuwe Dordtse Biesbosch	LOPEND	3,7	jan-2013 dec-2019	3,9	jan-2013 dec-2020	Financien: Doordat de realisatie langer heeft geduurd en er diverse issues zijn geweest, zijn er meer uren benodigd tot het einde van het project. In Burap 1 2019 wordt hierdoor voorgesteld het krediet te verhogen met € 200.000.

Voldoende en Schoon Water	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7103100295 CMK Goeree West	LOPEND	0,0	mei-2014 mei-2019	0,0	mei-2014 mei-2019	Financiën: Alleen op het deelproject Goeree-West is de verwachting dat er gering tekort ontstaat. De overige deelprojecten eindigen met een positief saldo. De afrekening met Rijkswaterstaat is in gang gezet.
7103100315 Vervangn persleiding Immanuel Kantstraat	LOPEND	1,1	sep-2017 dec-2019	1,1	sep-2017 dec-2020	Tijd: De gemeente Rotterdam heeft aangegeven rioleringswerkzaamheden in het gebied te willen combineren met dit leidingproject zodat overlast voor de omgeving wordt beperkt. Omdat de gemeente nog moet starten met de voorbereidingswerkzaamheden vertraagt het project met een jaar. De uitvoering zal in 2020 plaatsvinden.
7103100339 Renovatie Keersluis Toldijk	LOPEND	0,4	mei-2017 jun-2018	0,4	mei-2017 sep-2019	Tijd: In 2018 heeft de uitvoering van het werk plaatsgevonden. De afsluiting van het krediet stond gepland voor eind 2018, maar is uitgesteld na de constatering van een verschil tussen de verwachte en gerealiseerde hoogte van de schotbalken. De hoogte van de schotten wordt aangepast en deze aanpassing valt binnen het budget. De bestuurlijke deadline wordt daarom verschoven naar 30 september 2019.
7103100344 NBW 2017-2027 Peilvak 17e Binnenmaas	LOPEND	0,2	mei-2018 okt-2018	0,2	mei-2018 dec-2019	Tijd: Afwikkeling vraagt meer tijd om lokale weerstand tot een oplossing te brengen.
7103300112 Renovat. gemaal Oud en Nieuw Reijerwaard	LOPEND	0,1	mei-2017 dec-2019	0,1	mei-2017 sep-2019	Scope: Er is een besluit genomen om het project voortijdig af te sluiten. Met de vastgestelde scope blijkt namelijk dat het niet mogelijk is om aan de geluidseisen te gaan voldoen. Hiervoor zal de dieselmotor vervangen moeten worden door een elektromotor. Daarnaast wordt niet voldaan aan de nieuwe afvoernorm en voldoet de dijk kruising niet. Deze bredere opgave zal, inclusief de geluidsproblematiek, worden opgenomen in een nieuwe bestuurlijke factsheet. Tijd: Project zal voortijdig worden afgesloten in mei 2019. De opgave zal worden meegenomen in een nieuwe bestuurlijke factsheet.

Voldoende en Schoon Water	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
1220 Y11.029 Wateropgave O-N Reijerwaard	POTENTIEEL	0,0	2019 2020	2,0	2022 2022	Scope: Investerings was onderdeel van een bundelkrediet. Oorspronkelijke investeringsbedrag is uitgesplitst naar investeringen 1221 Y11.027 en 1220 Y11.029. Tijd: Planning bij de stedelijke wateropgave is afhankelijk van initiatieven van derden; deze ontwikkeling is naar achteren geschoven
1221 Y11.027 Wateropgave O-N Reijerwaard	POTENTIEEL	0,0	2019 2020	0,7	2022 2022	Scope: Investerings was onderdeel van een bundelkrediet. Oorspronkelijke investeringsbedrag is uitgesplitst naar investeringen 1221 Y11.027 en 1220 Y11.029. Tijd: Bij de stedelijke wateropgave lift WSHD mee op initiatieven van derden; deze ontwikkeling is naar achteren geschoven.
1240 Y11.034 Wateropgave O-N Reijerwaard	POTENTIEEL	0,0	2020 2021	2,2	2022 2022	Scope: Investerings was onderdeel van een bundelkrediet. Oorspronkelijke investeringsbedrag is uitgesplitst naar investeringen 7103100316 en 1240 Y11.034 . Tijd: Bij de stedelijke wateropgave lift WSHD mee op initiatieven van derden; deze ontwikkeling is naar achteren geschoven.
7103000016 Peilbesluit Adrianapolder	POTENTIEEL	1,3	2021 2022	1,3	2020 2020	Tijd: In verband met de oplevering Compenserende Maatregelen Kier en het openstellen van het Haringvliet, wordt getracht dit project al in 2020 aan te laten vangen.
7103100265 Totaal prioritaire knelpunten	POTENTIEEL	0,6	2019 2019	0,0	Vervallen Vervallen	Prioritaire knelpunten zijn geïntroduceerd in het uitvoeringsprogramma van het vorige waterbeheerprogramma om knelpunten die niet specifiek gericht waren op de KRW en de wateropgave toch in de begroting op te kunnen nemen. Sinds de invoering van de nieuwe werkwijze worden de 'basis op orde' projecten regulier geprogrammeerd.
7103100281 KRW 2018 - 2021 KRW maatregelen 2018 - 2021 - HW-GO	POTENTIEEL	0,0	2021 2021	0,4	2020 2020	Tijd: Voorkeursalternatief is duidelijk. Uitvoering voorzien in 2020.
7103100282 NBW 2018 - 2027 Y09.019 Wateropgave Hillevliet	POTENTIEEL	3,1	2019 2020	0,5	2020 2021	Scope: Investerings was onderdeel van een bundelkrediet. Oorspronkelijke investeringsbedrag is uitgesplitst naar investeringen 1221 Y11.027 en 1220 Y11.029.

Voldoende en Schoon Water	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
						Tijd: Bij de stedelijke wateropgave lift WSHD mee op initiatieven van derden; deze ontwikkeling is naar achteren geschoven.
7103100283 Prioritaire knelpunten (jrschijf 2017)	POTENTIEEL	0,1	2019 2019	0,0	Vervallen Vervallen	Prioritaire knelpunten zijn geïntroduceerd in het uitvoeringsprogramma van het vorige waterbeheerprogramma om knelpunten die niet specifiek gericht waren op de KRW en de wateropgave toch in de begroting op te kunnen nemen. Sinds de invoering van de nieuwe werkwijze worden de 'basis op orde' projecten regulier geprogrammeerd.
7103100288 Maatregelen Binnenbedijkte Maas	POTENTIEEL	1,5	2020 2022	1,5	2020 2021	Tijd: Projectvoorstel is gereed. Uitvoering verwacht in 2020 en 2021.
7103100302 Inlaat Trekdam Meer & Oude Mol	POTENTIEEL	1,6	2019 2021	1,6	2021 2022	Tijd: De waterkwaliteit is flink verbeterd. In 2019 zal een vervolgonderzoek plaats vinden om tot een herdefiniëring van de scope te komen. Daardoor zal het project later in uitvoering gaan komen.
7103100305 Prioritaire knelpunten (jrschijf 2018)	POTENTIEEL	0,2	2020 2021	0,0	Vervallen Vervallen	Prioritaire knelpunten zijn geïntroduceerd in het uitvoeringsprogramma van het vorige waterbeheerprogramma om knelpunten die niet specifiek gericht waren op de KRW en de wateropgave toch in de begroting op te kunnen nemen. Sinds de invoering van de nieuwe werkwijze worden de 'basis op orde' projecten regulier geprogrammeerd.
7103100306 Prioritaire knelpunten (jrschijf 2019)	POTENTIEEL	0,2	2020 2021	0,0	Vervallen Vervallen	Prioritaire knelpunten zijn geïntroduceerd in het uitvoeringsprogramma van het vorige waterbeheerprogramma om knelpunten die niet specifiek gericht waren op de KRW en de wateropgave toch in de begroting op te kunnen nemen. Sinds de invoering van de nieuwe werkwijze worden de 'basis op orde' projecten regulier geprogrammeerd.
7103100316 NBW 2018-2027, jaarschijf 2019	POTENTIEEL	3,4	2020 2020	1,2	2022 2022	Scope: Investeringsbedrag is uitgesplitst naar investeringen 7103100316 en 1240 Y11.034 . Tijd: Bij de stedelijke wateropgave lift WSHD mee op initiatieven van derden; deze ontwikkeling is naar achteren geschoven.

Voldoende en Schoon Water	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7103100328 Verruimen Schuringse Haven-Verl. Diep	POTENTIEEL	0,2	2019 2019	0	Vervallen Vervallen	Tijd: Uit onderzoek naar oplossingsvarianten blijkt dat het aanleggen van meer natuurvriendelijke oevers niet mogelijk was. Wel is besloten de verlandde oude nvo's uit te krabben. Dit zal in de exploitatie worden meegenomen.
7103100329 KRW investering nieuwWHP jaarschijf'20 KRW maatregelen 2018 - 2021 - VP	POTENTIEEL	0,9	2020 2020	1,3	2021 2022	Scope: Investeringsplan was onderdeel van een bundelkrediet. Oorspronkelijke investeringsbedrag is uitgesplitst naar investeringen 7103100316 en 1240 Y11.034. Tijd: Bij de stedelijke wateropgave lift WSHD mee op initiatieven van derden; deze ontwikkeling is naar achteren geschoven.
7103100332 NBW 2018-2027 jaarschijf 2020	POTENTIEEL	3,4	2020 2020	3,4	2022 2022	Tijd: Bij de stedelijke wateropgave lift WSHD mee op initiatieven van derden; deze ontwikkeling is naar achteren geschoven.
7103100340 Prioritaire knelpunten jaarschijf 2020	POTENTIEEL	0,2	2020 2020	0,0	Vervallen Vervallen	Prioritaire knelpunten zijn geïntroduceerd in het uitvoeringsprogramma van het vorige waterbeheerprogramma om knelpunten die niet specifiek gericht waren op de KRW en de wateropgave toch in de begroting op te kunnen nemen. Sinds de invoering van de nieuwe werkwijze worden de 'basis op orde' projecten regulier geprogrammeerd.
7103100346 De Eendragt, fase 2	POTENTIEEL	0,0	2020 2022	0,2	2022 2023	Tijd: Vanwege de sterke relatie met het project Technische Automatisering wordt deze maatregel naar achteren geschoven.
7103300067 Vergroten Inlaatdebet automat. Haven	POTENTIEEL	0,1	2020 2021	0,2	2021 2022	Tijd: Directe urgentie is verminderd door schoonmaken inlaat. Automatisering koppelen aan NBWS-TA
K2018-041 Diverse problemen oud beijerland	POTENTIEEL	0,1	2018 2019	0,0	Vervallen Vervallen	Het betreft diverse kleinere ingrepen die worden opgelost binnen de exploitatie.
K2018-048 Gemaal Oudenoord	POTENTIEEL	1,5	2019 2020	5,2	2021 2022	Tijd: projectvoorstel is gereed, loopt mee in voorbereiding begroting 2020 e.v., uitvoering voorzien 2021/2022 Financiën: Volgens de oorspronkelijke inschatting zou het gemaal alleen gerenoveerd worden. Uit nader onderzoek is gebleken dat de leiding door de primaire kering geheel vervangen moest worden. In de voorkeursvariant is opgenomen

Voldoende en Schoon Water	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
						dat het gemaal volledig toekomstbestendig grondig wordt gerenoveerd.
K2018-099 Gemaal Arnoldus Botbijlweg	POTENTIEEL	0,0	2020	0,1	2021 2022	Wegens historische kademuur aanvullend onderzoek benodigd.
K2018-101 Gemaal/ Duiker Dijkje Rotterdam	POTENTIEEL	0,0	2020	0,0	Vervallen Vervallen	In de exploitatie opgelost.
K2018-102 Hevelleiding Puttershoek	POTENTIEEL	0,0	2020	0,2	2023 2023	Tijd: Nadere beoordeling van de toestand van de hevelleiding is noodzakelijk. Geen urgent vraagstuk, moet in 2022 zijn afgerond. Eventueel noodzakelijke maatregelen mogen na 2022 worden uitgevoerd.
K2019-002 Invulling wateropgave ZW	POTENTIEEL	4,4	2019 2021	4,4	2020 2022	Tijd: het is niet mogelijk om in 2019 voor een deel mee te liften op een ontwikkeling van derden. Het project zal daarom in zijn geheel vanaf 2020 worden opgepakt
K2019-006 Renovatie van Gemaal Oudeland	POTENTIEEL	0,0	2020	0,3	2022	Tijd: nader onderzoek is nodig om de juiste wijze van herstel te kunnen bepalen. Realisatie zal daardoor doorschuiven naar 2022

* In de kolommen met bestuurlijke data is eerst het jaar van aanvang en daaronder het jaar van realisatie weergegeven. Voor lopende investering zijn ook de maanden in de betreffende jaren opgenomen. Hiermee worden mutaties in de planning binnen 1 kalenderjaar zichtbaar.

In onderstaande tabel is :

- 1) voor lopende investeringen de prognose weergegeven van de af te sluiten projecten in 2019 afgezet tegen hetgeen is opgenomen in de primitieve begroting 2019 zoals vastgesteld in de VV in november 2018. Dit is zowel weergegeven in financiën (bruto investeringen in mln.) als in aantal projecten;
- 2) voor de geplande investeringen de prognose weergegeven van de vrij te maken kredieten in 2019 afgezet tegen hetgeen is opgenomen in de primitieve begroting 2019. Dit is zowel weergegeven in financiën (bruto investeringen in mln.) als in aantal projecten;
- 3) voor de potentiële investeringen de prognose weergegeven van het aantal IBC's wat zal worden opgeleverd in 2019 afgezet tegen hetgeen in de is opgenomen in de primitieve begroting 2019. Dit is weergegeven in aantal IBC's.

Programma Voldoende en schoon water				
Status	Primitieve begroting 2019		Prognose 2019 bij Burap 1-2019	
	Bruto investering (in mln.)	Aantal projecten	Bruto investering (in mln.)	Aantal projecten
Af te sluiten projecten in 2019 (lopend)	47,7	22	47,9	21
Vrij te maken kredieten in 2019 (gepland)	4,6	6	4,5	8
Op te leveren IBC's (potentieel)		16		8

3.3 Programma Waterketen

In de januari-VV is het "Integraal advies Iv-Infra & BMC" behandeld n.a.v. uitgevoerde externe onderzoeken. Om invulling te geven aan de conclusies en aanbevelingen vanuit dit advies is inmiddels het volgende opgesteld en/of bestuurlijk vastgesteld: "Strategisch Onderhoudsbeleidsplan ZA (SOP)", "Beslisdocument Veiligheid", "Startnotitie Assetmanagement", "Beslisdocument Onderhoud". Hiermee is en wordt bestuurlijk richting gegeven aan de organisatie met het meerjarig op orde komen van het onderhoud, veiligheid, compliance, assetmanagement en de verdere professionalisering van de organisatie.

Tabel: Exploitatie Waterketen

Exploitatie (bedragen x € 1 mln.)		Budget (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Bijstelling begroting	Begroting na bijstelling	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	03.10 Beheer RWZI's	61,3	13,8	1,6	62,9	N
	03.20 Impact op oppervlakte water	0,1	0,0		0,1	
	03.30 Doelmatige waterketen	0,7	0,1		0,7	
Totaal Lasten		62,1	13,9	1,6	63,8	N
Baten	03.10 Beheer RWZI's	-0,9	0	-0,0	-0,9	V
	03.20 Impact op oppervlakte water	-0,0	0		-0,0	
	03.30 Doelmatige waterketen			-0,0	-0,0	V
Totaal Baten		-1,0	0	-0,0	-1,0	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		61,2	13,9	1,6	62,8	N
Toevoeging aan reserves		0	0	1,9	1,9	N
Onttrekking aan reserves		-3,0	-1,1	-0,3	-3,3	V
Saldo van baten en lasten na bestemming		58,2	12,9	3,2	61,3	N

Binnen het Programma Waterketen zijn de verwachte onderhoudskosten circa € 4,1 mln. hoger dan begroot (nadeel). De belangrijkste redenen zijn:

- Extra maatregelen voor het verbeteren van de veiligheid en het voldoen aan wet- en regelgeving n.a.v. de externe onderzoeken. Daarnaast blijken de daadwerkelijke kosten hoger te zijn dan verwacht
- Toename van het aantal storingen en een toename van de kosten voor oplossen van de storingen
- Inlopen van de achterstanden in onderhoud en schoonmaakwerkzaamheden
- Extra onderhoud t.b.v. het langer in bedrijf houden van installatieonderdelen c.q. beheersing van risico's en bedrijfszekerheid i.v.m. langere doorlooptijden van projecten, met name op Sluisjesdijk/Dokhaven
- Markteffecten
- Een aantal calamiteiten
- Uitvoering aan ALM-investeringsprogramma gerelateerde onderhoudswerkzaamheden en verwijderen asbestcementleiding Westmaas

De verwachting is tevens dat een deel van het begrote werkpakket niet kan worden uitgevoerd omdat er een verschuiving plaatsvindt van inzet van capaciteit en middelen van Preventief Onderhoud naar Storingsonderhoud i.v.m. een maximum aan beschikbare en inzetbare capaciteit. De onderhoudssituatie zorgt inmiddels ook voor het achterblijven van de prestaties van de installaties. Hierover wordt gerapporteerd in de tabel met prestatie indicatoren.

In het eerste kwartaal 2019 zijn er drie calamiteiten geweest:

1. rwzi Hoogvliet: toxische lozing in combinatie met vervanging van blowers en onderhoud/schoonmaak van de beluchtingsinstallaties. Er is noodbeluchting geplaatst.
2. gasmotoren WKK Sluisjesdijk: het investeringsproject WKK is nog niet opgeleverd en de leeftijd van de gasmotoren in combinatie met de staat van de gasfakkel hebben geleid tot uitval en/of procesverstoringen. Beheersmaatregelen zijn genomen.
3. rwzi Dordrecht: lekkage van een slibretourleiding. Beheersmaatregelen zijn genomen en structurele maatregelen zijn in onderzoek.

Gelet op de programma brede situatie en opgaven binnen de Waterketen (op orde komen met veiligheid, onderhoud, investeringen, ALM's) wordt vanuit het oogpunt van prioriteitstelling voorgesteld de verwijdering van de asbestcementleiding Brielle-Oostvoorne uit te stellen (wel noodzakelijk, niet urgent) en het budget over te hevelen naar een (specifieke) bestemmingsreserve. In 2020 worden de voorbereidende gesprekken met grondeigenaren opgestart. Op basis van deze gesprekken wordt vervolgens de uitvoeringsplanning opgesteld en daarmee de onttrekking uit de bestemmingsreserve. In 2019 leidt dit tot een verlaging van de lasten met € 1,9 mln. (voordeel) en een extra toevoeging aan de reserves van eveneens € 1,9 mln. (nadeel).

Verder kunnen de totale onderzoekskosten naar beneden worden bijgesteld (voordeel € 0,2 mln.) als gevolg van de (jaarlijkse) herijking van ALM-studies en het gebruik van recent beschikbaar gekomen informatie uit inspecties en interne uitwerking van varianten voor de verschillende potentiële investeringen.

De kapitaallasten zijn geactualiseerd op basis van de boekwaarde 1 januari 2019 (voordeel € 0,5 mln.).

De totale te verwachten stijging van de programmalasten komt hiermee op € 1,6 mln. (zijnde € 4,1 mln. minus € 1,9 mln., € 0,2 mln., & 0,5 mln.)

De toevoeging aan de reserves van € 1,9 mln. is het gevolg van het doorschuiven van de asbestcementleiding Brielle-Oostvoorne (zie toelichting lasten). Uit de reserve budgetoverhevelingen vindt een totale onttrekking plaats van € 0,3 mln. (voordeel) waarvan € 0,2 mln. is bestemd voor Sluisjesdijk (aan ALM-investeringsprogramma gerelateerde onderhoudswerkzaamheden) en € 0,1 mln. voor de verwijdering van de asbestcementleiding Westmaas welke in 2018 nog niet afgerond was.

Investeringen

Waterketen	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7304100119 Vernieuwen perslucht ringleidingDokhaven	GEPLAND	0,1	2019 2020	0,2	2019 2020	<p>Scope: De kostenraming overschrijdt de oorspronkelijke investering. De belangrijkste oorzaken daarvoor zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - extra aanpassingen aan de E-installatie om te voldoen aan wet- en regelgeving; - extra aansluiting van een persluchtaansluiting ten behoeve van vrachtauto's waardoor omgevingsoverlast beperkt wordt doordat de motoren uitgezet kunnen worden. <p>Financiën: Vanwege scope-uitbreiding wordt voorgesteld om het krediet te verhogen van € 100.000 naar € 160.000</p>
7304100127 Afsluiters effluentbemaling rwzi Dokh	GEPLAND	0,2	2019 2020	1,5	2019 2020	<p>Scope: Ten opzichte van het oorspronkelijke plan heeft een scope uitbreiding plaatsgevonden. Het bleek efficiënt om een aantal aanvullende werkzaamheden te verrichten waardoor werk met werk kon worden gecombineerd. Zo worden onder meer aanvullende werkzaamheden verricht die mogelijk zijn omdat de effluentkelders worden leeg gezet en zijn alle onderdelen van het effluentwerk in de scope opgenomen.</p> <p>Financiën: In de oorspronkelijke raming was geen rekening gehouden met de kosten dat RWZI Dokhaven verschillende keren volledig moet worden stilgelegd;</p> <p>In de oorspronkelijke raming hoefde de uren niet te worden geactiveerd. Omdat de investering na de herziene raming groter is dan € 500.000 moeten ook de uren in de investering worden opgenomen.;</p> <p>In de oorspronkelijke raming waren geen risico's voorzien;</p> <p>De indexering van de materiele budgetten was in de oorspronkelijke raming te laag.</p> <p>Eea heeft tot gevolg dat voorgesteld wordt het projectkrediet van € 200.000 te verhogen naar € 1.500.000.</p>

Waterketen	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7304210022 PE-doseervoorzieningen Sluisjesdijk	GEPLAND	0,1	2019 2019	0,1	2019 2021	Tijd: Door de raakvlakken met het Schakelkastenproject kan de voorbereiding van de PE-doseervoorzieningen pas in 2020 starten. De realisatie is gepland in 2021.
7304210028 Sluisjesdijk-breed onvoorzien	GEPLAND	2,0	2018 2024	1,0	2018 2024	Financiën: Conform het besluit in het WOT Gasmotoren Sluisjesdijk worden nieuwe motoren aangeschaft i.p.v. gereviseerde motoren. Hiervoor is extra krediet van € 1.000.000 benodigd en wordt gedekt uit Sluisjesdijk breed-onvoorzien.
7304000057 Ged. vervanging rioolpersl. Mijnsheerenl	LOPEND	1,7	sep-2017 sep-2019	1,7	sep-2017 sep-2020	Tijd: In de voorbereidingsfase is vertraging ontstaan door diverse oorzaken: medewerking percee-eigenaren, extra (bodem-) onderzoeken, gewijzigde vergunningsprocedure provincie. De aanbestedingsfase zal starten in het tweede kwartaal van 2019. Afronding van de uitvoeringswerkzaamheden staat gepland in het derde kwartaal van 2020.
7304000064 Leidingverlegging rotonde N218Oostvoorne	LOPEND	0,3	jan-2018 sep-2019	0,3	jan-2018 jun-2020	Tijd: Het project heeft in 2018 stilgelegen vanwege gebrek aan medewerking percee-eigenaar. Inmiddels is het project hervat en wordt het ontwerp en bestek afgerond. De einddatum van de uitvoeringswerkzaamheden staat gepland op het tweede kwartaal van 2020.
7304000065 Verleggen persleiding Westmaas N489	LOPEND	0,3	feb-2018 mrt-2019	0,3	feb-2018 mrt-2020	Tijd: In de voorbereidingsfase is vertraging ontstaan in het opstellen van ontwerp en bestek, door diverse aanvullende werkzaamheden (onderzoeken, afstemming provincie). De aanbestedingsfase is gestart in het tweede kwartaal van 2019. Afronding van de uitvoeringswerkzaamheden staat gepland in het eerste kwartaal van 2020.
7304210018 WarmteKrachtKoppeling (WKK)Sluisjesdijk	LOPEND	6,8	jan-2015 jan-2019	7,8	jan-2015 dec-2019	Scope: Vanwege de vele problemen met de 2 nog niet vervangen gasmotoren is overwogen i.p.v. deze te reviseren deze nieuw aan te schaffen. Tijd: Vanwege de problematiek met de huidige aannemer is beëindiging van het contract ingezet. Dit resulteert in het verschuiven van de einddatum naar voorlopig 31-12-2019. Financiën: Conform het besluit in het WOT Gasmotoren

Waterketen	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
						Sluisjesdijk worden nieuwe motoren aangeschaft i.p.v. gereviseerde motoren. Het WOT is het hoogste ambtelijke crisisteam op tactisch niveau dat wordt ingeschakeld bij een fase 2 opschaling. Hiervoor is extra krediet van € 1.000.000 benodigd voor het project WarmteKrachtKoppeling (WKK)Sluisjesdijk en wordt gedekt uit Sluisjesdijk breed-onvoorzien. Overige financiële consequenties zijn nog niet bekend.
7304210019 Renovatie slibgistingstanks Sluisjesdijk	LOPEND	5,9	jan-2015 mrt-2019	5,9	jan-2015 sep-2019	Tijd: De renovatie van de slibgistingstanks is vertraagd als gevolg van de problematiek in het WKK-project. Oplevering is gepland in het derde kwartaal 2019.
7304210020 Gassysteem Sluisjesdijk	LOPEND	0,3	jul-2017 jun-2019	0,3	jul-2017 dec-2019	Tijd: Het project gassysteem Sluisjesdijk is vertraagd als gevolg van de problematiek in het WKK-project. Oplevering is gepland in het vierde kwartaal 2019.
7304210025 Terreinaanpassingen Sluisjesdijk	LOPEND	0,3	feb-2017 mrt-2020	0,3	feb-2017 dec-2020	Tijd: Dit project kan gerealiseerd worden na afronding van diverse projecten en onderzoeken die lopen op Sluisjesdijk. Realisatie is gepland in het vierde kwartaal 2020.
7304210024 Deelstroombehandeling Sluisjesdijk	POTENTIEEL	0,3	2019 2019	0,3	2019 2022	Tijd: Het project deelstroombehandeling Sluisjesdijk is vertraagd als gevolg van de vertraging van de variantenstudie One-step Anammox. Oplevering is gepland in 2022.
7304210037 1-step-Anammox Sluisjesdijk	POTENTIEEL	4,5	2020 2020	4,5	2020 2025	Tijd: Vanuit de onderzoeksfase is gebleken dat de realisatie meerdere jaren gaat duren en afstemming met alle projecten op Sluisjesdijk essentieel is. Realisatie wordt voorzien in 2025.
K2018-061 Aanpassing rioolgemaal Achthuizen	POTENTIEEL	0,4	2020 2020	0,2	2020 2021	Tijd: Realisatie wordt opgestart in 2020, verwachte oplevering in 2021. Verschuiving van de oplevering naar 2021 wordt veroorzaakt door de noodzakelijke projectmatige aanpak, en herziening van te optimistische planning.
K2018-070 Pompen tusseneffluent rwzi Dokhaven	POTENTIEEL	0,2	2019 2019	0,0	Vervallen Vervallen	Scope: Uit de inspectie is gebleken dat de pompen tusseneffluent niet gereviseerd of vervangen hoeft te worden. Tijd: Zie toelichting bij de scope
K2018-077 Centrifuges rwzi Zwijndrecht	POTENTIEEL	0,3	2019 2019	0,3	2020 2021	Tijd: Realisatie wordt opgestart in 2020, verwachte oplevering in 2021. Verschuiving van de oplevering naar 2021 wordt

Waterketen	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
						veroorzaakt door de noodzakelijke projectmatige aanpak, en herziening van te optimistische planning
K2018-078 Centrifuges rwzi Dordrecht	POTENTIEEL	0,5	2019 2019	0,5	2020 2021	Tijd: Realisatie wordt opgestart in 2020, verwachte oplevering in 2021. Verschuiving van de oplevering naar 2021 wordt veroorzaakt door de noodzakelijke projectmatige aanpak, en herziening van te optimistische planning
K2018-080 Gashouder Sluisjesdijk	POTENTIEEL	0,4	2019 2019	0,4	2020 2022	Tijd: Het project Gashouder Sluisjesdijk is vertraagd als gevolg van de vertraging van de variantenstudie One-step Anammox. Oplevering is gepland in 2022.
K2018-111 Onthardingsinstallatie rwzi Dokhaven	POTENTIEEL	0,1	2020 2020	0,0	Vervallen Vervallen	Tijd: Het vervangen van de onthardingsinstallatie komt niet boven de investeringsdrempel (van € 50.000) uit en zal door de beheersorganisatie vanuit de exploitatie plaatsvinden.
K2019-010 Slibbuffers RWZI Dordrecht	POTENTIEEL	0,3	2019 2019	0,3	2019 2020	Tijd: Realisatie wordt opgestart in 2019, verwachte oplevering in 2020. Verschuiving van de oplevering naar 2020 wordt veroorzaakt door de noodzakelijke projectmatige aanpak, en herziening van te optimistische planning.

* In de kolommen met bestuurlijke data is eerst het jaar van aanvang en daaronder het jaar van realisatie weergegeven. Voor lopende investering zijn ook de maanden in de betreffende jaren opgenomen. Hiermee worden mutaties in de planning binnen 1 kalenderjaar zichtbaar.

Omzetting status potentieel naar gepland

Investering (bedragen x € 1 mln.)	Jaar aanvang	Jaar realisatie	Bruto investering	Bijdragen en subsidies	Netto investering
7304100128 Duikschotten rwzi Spijkenisse	2019	2020	0,2	0,0	0,2
7304100129 Roostergoedinstallatie rwzi Oud Beij	2019	2020	0,3	0,0	0,3
7304100131 Retourslibpompen rwzi Hoogvliet	2019	2020	0,2	0,0	0,2
K2018-063 Duikschotten rwzi Dordrecht	2019	2020	0,3	0,0	0,3
K2018-071 Renovatie rioolgemaal Vierpolders	2019	2020	0,2	0,0	0,2
K2018-072 Retourslibpompen rwzi Dordrecht	2019	2020	0,3	0,0	0,3

Op 8 april 2019 heeft het college genoemde IBC's vastgesteld.

In onderstaande tabel is :

- 1) voor lopende investeringen de prognose weergegeven van de af te sluiten projecten in 2019 afgezet tegen hetgeen is opgenomen in de primitieve begroting 2019 zoals vastgesteld in de VV in november 2018. Dit is zowel weergegeven in financiën (bruto investeringen in mln.) als in aantal projecten;
- 2) voor de geplande investeringen de prognose weergegeven van de vrij te maken kredieten in 2019 afgezet tegen hetgeen is opgenomen in de primitieve begroting 2019. Dit is zowel weergegeven in financiën (bruto investeringen in mln.) als in aantal projecten;
- 3) voor de potentiële investeringen de prognose weergegeven van het aantal IBC's wat zal worden opgeleverd in 2019 afgezet tegen hetgeen in de is opgenomen in de primitieve begroting 2019. Dit is weergegeven in aantal IBC's.

Programma Waterketen				
Status	Primitieve begroting 2019		Prognose 2019 bij Burap 1-2019	
	Bruto investering (in mln.)	Aantal projecten	Bruto investering (in mln.)	Aantal projecten
Af te sluiten projecten in 2019 (lopend)	10,9	8	17,3	7
Vrij te maken kredieten in 2019 (gepland)	18,5	15	20,8	16
Op te leveren IBC's (potentieel)		10		11

3.4 Programma Wegen

Het afsluiten van een intentieovereenkomst met alle gemeenten over de overdracht van de waterschapswegen in het eerste kwartaal van 2019 is niet haalbaar gebleken. Inmiddels is met 10 van de 12 gemeenten gesproken. De gesprekken met de andere twee gemeenten (gemeente Rotterdam en gemeente Zwijndrecht) zijn ingepland. Na afronding van de gesprekken zal een verslag van bevindingen worden opgesteld. Tevens zal een overzicht worden opgesteld van kosten en opbrengsten per gemeente. In het college van D&H is afgesproken dat op grond van deze informatie een heroverweging plaats zal vinden om al dan niet te komen tot overdracht van de wegen en zal het college tot een standpunt komen.

Het aantal verkeersslachtoffers vertoont landelijk al enkele jaren een stijgende trend, die ook op de waterschapswegen is terug te zien. Veelal betreffen deze ongevallen echter (betreurenswaardige) incidenten, die niet zijn te relateren aan het beheer of de inrichting van de weg. Beïnvloeding van het aantal verkeersslachtoffers blijft voor het waterschap dan ook zeer lastig. Landelijk is nieuw verkeersveiligheidsbeleid in voorbereiding: het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. Dit plan wordt in 2019 en de jaren daarna geïmplementeerd in de regio.

In januari van dit jaar heeft, gelet op het principebesluit tot overdracht van de waterschapswegen, een herijking plaatsgevonden van het Dynamisch deel van het Wegenbeheerprogramma. Daarbij is de onderhoudsstrategie voor het groot onderhoud gewijzigd: voortaan wordt gestuurd op het bereiken dan wel behouden van een bepaald kwaliteitsniveau per gemeente (maximaal 15% D), in plaats van een kwaliteitsniveau per type weg.

Tabel: Exploitatie Wegen

Exploitatie (bedragen x € 1 mln.)		Budget (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Bijstelling begroting	Begroting na bijstelling	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	04.10 Verkeersveiligheid	3,4	0,8	0,0	3,5	N
	04.20 Bereikbaarheid	15,1	1,7	-1,5	13,5	V
Totaal Lasten		18,5	2,6	-1,5	17,0	V
Baten	04.10 Verkeersveiligheid	-0,2	0,0		-0,2	
	04.20 Bereikbaarheid	-8,0	-7,8	-0,3	-8,3	V
Totaal Baten		-8,2	-7,8	-0,3	-8,5	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		10,3	-5,2	-1,8	8,5	V
Toevoeging aan reserves		0	0	2,8	2,8	N
Onttrekking aan reserves		-2,0	0	-0,5	-2,4	V
Saldo van baten en lasten na bestemming		8,3	-5,2	0,5	8,9	N

De verdeling van de kosten voor het maaien over de drie programma's water, wegen en waterveiligheid was niet correct en is in 2018 opnieuw berekend aan de hand van de besteksposten. Dit heeft de volgende verschuiving tot gevolg: programma water nadeel € 0,5 mln., programma wegen voordeel € 0,3 mln. en programma waterveiligheid voordeel € 0,2 mln.

Uit de door derden uitgevoerde inspectie van bomen langs wegen (BVO-onderzoek door Bomenwacht) is gebleken dat er achterstallig onderhoud is aan het bomenbestand in beheer zijnde bij WSHD. Hierdoor zijn onveilige situaties ontstaan. Daardoor is het wettelijk verplicht extra onderhoudswerkzaamheden te verrichten. Om te voldoen aan de wettelijke veiligheidseisen is er voor 2019 incidenteel € 0,5 mln. extra budget noodzakelijk. Momenteel wordt door de Bomenwacht gewerkt aan een meerjarig onderhoudsplan voor de bomen. Reeds bekend is dat een groot aantal bomen vervangen dient te worden. Het betreft vooral essen (essentakkensterfte) en populieren (einde levensduur). Er wordt een visie ontwikkeld om te komen tot een vervangingsplan ten aanzien van deze bomen. De resultaten van dit meerjarig onderhoudsplan zullen verwerkt worden in de Kadernota 2021. Voor de aanleg van een energiepark (windmolens en zonneweides) is het noodzakelijk dat een aantal bomen gerooid moeten worden. Dit ter voorkoming van schaduw en windreductie. De kosten voor het rooien en herplanten van de bomen waren niet begroot en betreffen € 0,1 mln., de kosten worden doorbelast aan de opdrachtgever van het energiepark.

Binnen het budget centraal bomenbeheer is een grote onderhoudsopgave voor populieren op Goeree Overflakkee opgenomen. De uitvoering was oorspronkelijk gepland in 2018 en is doorgeschoven naar 2019. De omvang van deze onderhoudsopgave wordt niet onderschat. Het kappen van bomen ligt gevoelig en de locatie vergt in verband met de plaatsing van windmolens en de plaatsing op een waterkering ook bijzondere aandacht. Daarom zal eind 2019 met een grondige voorbereiding worden gestart. Uitvoering kan daardoor niet eerder dan in de zomer van 2020 plaatsvinden. Voorgesteld wordt om het budget toe te voegen aan de reserve budgetoverhevelingen zodat hier in 2020 over beschikt kan worden. Voordeel hier: € 0,2 mln.

Het budget klein onderhoud van wegen laat in 2019 een tekort zien, wat onveilige situaties tot gevolg heeft. Dit wordt mede veroorzaakt door achterstanden die gerelateerd zijn aan het kwaliteitsniveau van het onderhoud per gemeente. Op basis van ervaringen uit 2018 dient het budget voor klein onderhoud 2019 met € 0,6 mln. te worden opgehoogd. Dit wordt mede veroorzaakt doordat er in eerdere jaren geen achterstanden zijn weggewerkt door preventief onderhoud.

In Burap 2–2018 zijn uitgaven welke in de exploitatie waren opgenomen overgeheveld naar investeringen omdat bij beoordeling van de uitgevoerde werkzaamheden bleek dat sprake was van levensduur verlengend onderhoud waardoor uitgaven als investeringen moeten worden aangemerkt. Ook voor 2019 is de verwachting dat op basis van de uitgevoerde werkzaamheden het groot onderhoud aan de wegen als investering moet worden aangemerkt. In de eerste maanden van het jaar betreft het 8 projecten voor een bedrag van € 2,4 mln. Hiervoor worden 8 nieuwe investeringen opgevoerd conform de lijst onder de kop ‘investeringen’. Doordat, op dit moment, pas in een laat stadium duidelijk is wat de aard van de werkzaamheden is en beoordeeld kan worden of er sprake is van een investering, kan in 2019 niet het reguliere proces van het opstellen van initiële business cases worden doorlopen. Voor het resterende budget groot onderhoud wegen van circa € 2,6 mln. is op dit moment nog niet exact inzichtelijk wat de aard van de werkzaamheden is. De verwachting is dat ook deze werkzaamheden aangemerkt moeten worden als investering. In Burap 2-2019 wordt hierop terugkomen. Doordat (mogelijk) sprake is van investeringen ontstaat in 2019 een voordeel op de exploitatie van maximaal € 5 mln. Voorgesteld wordt dit voordeel te storten in de bestaande reserve kapitaallasten en deze reserve in te zetten ter dekking van de kapitaallasten die uit de nieuwe investeringen voortkomen. In Burap 2-2019 zullen de exacte consequenties ten aanzien van de kapitaallasten inzichtelijk worden gemaakt. Ook zal dan een doorkijk worden gegeven voor de langere termijn.

Bij het besluit inzake het overzetten van uitgevoerde activiteiten wegen van exploitatie naar investeringen, eind 2018, is ingestemd met het onttrekken van de kapitaallasten vanuit de reserve kapitaallasten wegen. Dit is ter dekking van de kapitaallasten voor de investeringsnummers 7405130017 t/m 7405130024 (€ 0,3 mln.).

WSHD heeft het verzoek ontvangen om een groot aantal bomen te rooien voor de aanleg van energiepark (windmolens en zonneweides), de kosten van het rooien en herplanten van de bomen bedragen € 0,1 mln., de kosten wordt doorbelast aan opdrachtgever waardoor er een extra opbrengst ontstaat.

De kapitaallasten zijn geactualiseerd op basis van de boekwaarde 1 januari 2019 (nadeel € 0,1 mln.).

Voorgesteld wordt om de reserve tariefegalisatie Wegenheffing samen te voegen met de bestemmingsreserve kapitaallasten wegen. Als gevolg hiervan wordt € 0,2 mln. onttrokken aan de reserve tariefegalisatie wegenheffing en toegevoegd aan de bestemmingsreserve kapitaallasten Wegen.

Investeringsen

Wegen	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7405210017 Bijdrage ontsluiting N215 Nieuwe-Tonge	GEPLAND	0,7	2018 2020	0,7	2019 2020	Tijd: Er dient nog nadere afstemming met de provincie te worden gedaan om te komen tot de juiste inhoud van de overeenkomst. Als gevolg van personele wisselingen binnen de afdeling heeft dit nog niet plaatsgevonden.
7405210036 Bijdr verkeerscirc N215 Dirksland-Meliss	GEPLAND	0,2	2018 2020	0,2	2019 2020	Tijd: Er dient nog nadere afstemming met de provincie te worden gedaan om te komen tot de juiste inhoud van de overeenkomst. Als gevolg van personele wisselingen binnen de afdeling heeft dit nog niet plaatsgevonden.
7405210051 Verv. openb. verlichting (jaarschyf2017)	GEPLAND	0,4	2018 2019	0,4	2019 2020	Tijd: Door een combinatie van capaciteitstekorten en andere prioritering is deze opdracht niet op tijd voorbereid en doorgeschoven in de tijd. Eind 2019 zal nadere uitwerking en werkvoorbereiding plaatsvinden zodat de uitvoering kan starten in 2020.
7405210052 Verv. openb. verlichting (jaarschyf2018)	GEPLAND	0,1	2018 2019	0,1	2019 2020	Tijd: Door een combinatie van capaciteitstekorten en andere prioritering is deze opdracht niet op tijd voorbereid en doorgeschoven in de tijd. Eind 2019 zal nadere uitwerking en werkvoorbereiding plaatsvinden zodat de uitvoering kan starten in 2020.
7405210053 Verv. openb. verlichting (jaarschyf2019)	GEPLAND	0,4	2019 2019	0,4	2019 2020	Tijd: Door een combinatie van capaciteitstekorten en andere prioritering is deze opdracht niet op tijd voorbereid en doorgeschoven in de tijd. Eind 2019 zal nadere uitwerking en werkvoorbereiding plaatsvinden zodat de uitvoering kan starten in 2020.

Wegen	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7405210048 Vervanging openbare verlichting	LOPEND	0,7	dec-2017 mei-2019	0,7	dec-2017 dec-2019	Tijd: Door prioritering van werkzaamheden is de voorbereiding later opgestart. Realisatie zal wel plaatsvinden in 2019.
7405210054 F405RondjeGO -van PallandtpolderOosthavend	LOPEND	0,0	jun-2016 mei-2018	0,0	jun-2016 dec-2019	<p>Tijd: De werkzaamheden zijn uitgevoerd. De provincie heeft uitstel verleend ten aanzien van de opleverdatum. Begin 2019 is het verzoek tot subsidie vaststelling verzonden. Meerkosten zijn ontstaan als gevolg van het noodzakelijkerwijs plaatsen van extra verkeersborden omdat het fietspad regelmatig oneigenlijk werd gebruikt.</p> <p>Financiën: Vanuit het Provinciaal Fietspadenplan is er nog een opgave een vrij liggend fietspad te realiseren in de Van Pallandtpolder te Middelharnis. Het waterschap heeft met de provincie een samenwerkingsovereenkomst afgesloten waarbij het waterschap de uitvoering van dit fietspad op zich heeft genomen. Het fietspad sluit aan de oostzijde aan op het bestaande fietspad door de Van Pallandtpolder en aan de westzijde op de Oosthavendijk. Het fietspad is ingepast binnen de ontwikkelingen rondom het Kierbesluit en de plannen ter verbetering van de wateraanvoer voor Middelharnis.</p>
7405210069 Bijdrage reconstructie N489	LOPEND	0,2	jun-2018 dec-2019	0,2	jun-2018 dec-2020	Tijd: De overeenkomst met de provincie is ondertekend. De provincie voert de werkzaamheden uit, en deze zijn naar verwachting in 2020 klaar. Hierna vindt de afrekening met het waterschap plaats.

* In de kolommen met bestuurlijke data is eerst het jaar van aanvang en daaronder het jaar van realisatie weergegeven. Voor lopende investering zijn ook de maanden in de betreffende jaren opgenomen. Hiermee worden mutaties in de planning binnen 1 kalenderjaar zichtbaar.

De volgende projecten worden als investering aangemerkt, waardoor de dekking wijzigt van exploitatie in investering. Voor de toelichting zie hierboven bij 'exploitatie wegen'.

- Langeweg Oud Beijerland	€ 0,2 mln;
- 1e kruisweg Oud-Beijerland	€ 0,3 mln;
- Buitendijk Strijen	€ 0,3 mln;
- Wellestrijpsedijk Goeree-Overflakkee	€ 0,4 mln;
- Battenoordsedijk Goeree-Overflakkee	€ 0,2 mln;
- Koolhoekweg Brielle	€ 0,1 mln;
- Berkenrijseweg West Voorne	€ 0,1 mln;
- Rotterdamseweg (besluit VV 31 januari 2019)	€ 0,8 mln.

In onderstaande tabel is :

- 1) voor lopende investeringen de prognose weergegeven van de af te sluiten projecten in 2019 afgezet tegen hetgeen is opgenomen in de primitieve begroting 2019 zoals vastgesteld in de VV in november 2018. Dit is zowel weergegeven in financiën (bruto investeringen in mln.) als in aantal projecten;
- 2) voor de geplande investeringen de prognose weergegeven van de vrij te maken kredieten in 2019 afgezet tegen hetgeen is opgenomen in de primitieve begroting 2019. Dit is zowel weergegeven in financiën (bruto investeringen in mln.) als in aantal projecten;
- 3) voor de potentiële investeringen de prognose weergegeven van het aantal IBC's wat zal worden opgeleverd in 2019 afgezet tegen hetgeen in de is opgenomen in de primitieve begroting 2019. Dit is weergegeven in aantal IBC's.

Programma Wegen				
Status	Primitieve begroting 2019		Prognose 2019 bij Burap 1-2019	
	Bruto investering (in mln.)	Aantal projecten	Bruto investering (in mln.)	Aantal projecten
Af te sluiten projecten in 2019 (lopend)	1,7	5	0,8	2
Vrij te maken kredieten in 2019 (gepland)	2,6	9	6,8	8
Op te leveren IBC's (potentieel)		2		2

3.5 Bestuur en organisatie

De doelstelling zijn verwoord in de speerpunten. Zie hiervoor hoofdstuk 1.2.

Tabel: Exploitatie Bestuur en organisatie

Exploitatie (bedragen x € 1 mln.)		Budget (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Bijstelling begroting	Begroting na bijstelling	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	07.10 Bestuur	7,5	2,5	0,0	7,5	N
	07.20 Externe Communicatie	1,6	0,3		1,6	
	07.30 Regulering	7,0	1,7	0,0	7,0	N
	07.40 Calamiteitenorganisatie	0,8	0,2		0,8	
	07.90 Bedrijfsvoering	10,5	4,5	0,0	10,5	N
Totaal Lasten		27,3	9,2	0,1	27,5	N
Baten	07.10 Bestuur	-0,6	-0,0	-2,4	-3,0	V
	07.30 Regulering	-0,1	-0,0	-0,0	-0,1	V
	07.90 Bedrijfsvoering	-4,2	0,0	-0,0	-4,3	V
Totaal Baten		-4,9	-0,0	-2,5	-7,4	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		22,4	9,2	-2,4	20,0	V
Toevoeging aan reserves		2,2	2,2	0	2,2	
Onttrekking aan reserves		-8,6	-2,2	0	-8,6	
Saldo van baten en lasten na bestemming		16,0	9,2	-2,4	13,6	V

Bij de grondverkoop Kickersbloem 3 afgesproken dat de gemeente Hellevoetsluis een afkoop voor onderhoudskosten ontvangt van € 0,1 mln. Deze kosten zijn incidenteel opgevoerd. De toevoeging aan de voorzieningen vanuit het beleidsproduct bestuur (€ 0,1 mln.) wordt overgezet naar het beleidsproduct bedrijfsvoering zodat alle toevoegingen aan de personeel gerelateerde voorzieningen op één plaats staan.

De opbrengsten vanuit grondverkoop zijn naar verwachting in 2019 € 2,3 mln. hoger dan geraamd. Het betreft hier opbrengsten vanuit grondverkoop Kickersbloem, Dordtse Kil IV en Ambachtse Zoom. Naast de voorziene verkoop is het de bedoeling dit jaar tevens Nieuw-Reijerwaard af te wikkelen. In 2018, verantwoord in de jaarstukken, is in het kader van deze onteigeningsprocedure reeds € 0,3 mln. aan voorschot ontvangen. De uitspraak van de Rechtbank omtrent de hoogte van de schadeloosstelling volgt waarschijnlijk in het vierde kwartaal 2019. Voor eventuele aanvullende opbrengsten uit deze verkoop is nog niets opgenomen in de prognoses.

Het inhuurbudget wordt verhoogd met € 0,1 mln. (nadeel). Voor een deel worden deze kosten toegerekend aan te activeren investeringsprojecten. Om het proces van calamiteitenzorg te verbeteren, is tijdelijk een programmamanager calamiteitenzorg ingehuurd. Onderdeel van zijn opdracht is herziening van het Calamiteitenplan. Op

basis van het herziene Calamiteitenplan zal het meerjarenplan voor opleiden, trainen en oefenen eind 2019 worden aanbesteed. Om dit te realiseren wordt een deel van het budget voor kosten vorming en opleiding aangewend voor de inhuur van de programmamanager calamiteitszorg (€ 0,1 mln.).

Op basis van de eerste begrotingswijziging 2019 van het Waterschapshuis (HWH) stijgen de lasten voor WSHD voor 2019 met € 0,4 mln.

Het college van D&H heeft op 8 januari 2019 ingestemd met de verlenging van het software contract met ESRI. Het betreft een Enterprise License Agreement. De voordelen en kansen die de nieuwe overeenkomst biedt zijn belangrijk voor de digitale doorontwikkeling van het waterschap. Dit brengt een stijging van de kosten mee die niet in de begroting is opgenomen (nadeel € 0,1 mln.).

Als gevolg van hogere onderhoudskosten op het gebied van ICT wordt een nadeel verwacht van € 0,1 mln. Deze kosten zijn onder andere het gevolg van meer gebruikers en transitiekosten bij een overgangperiode tussen twee aanbieders.

De kosten voor (kantoor) automatisering zijn € 0,2 mln. hoger als gevolg van het niet meer leverbaar zijn van de huidige standaard mobiele telefoon, het uitrusten van de werkplekken met twee in plaats van een beeldscherm en het verstrekken van meer I-pads dan voorzien.

Op basis van de te verwachten uitgaven is een verhoging van de voorziening voormalig personeel inclusief bestuur nodig. De verhoging die op dit moment voorzien wordt, is € 1,0 mln.

Naar aanleiding van de lopende overeenkomsten worden de opbrengsten vanuit detacheringen bijgesteld met € 0,1 mln. (voordeel).

In de formatiebegroting 2019 beschikt Hollandse Delta over 525 formatieplaatsen. Tussen genoemde formatie en de feitelijke bezetting is van nature sprake van frictie. Immers er zal doorgaans geen sprake zijn van een volledige bezetting. Over het eerste kwartaal van 2019 bedroeg de gemiddelde bezetting 90%. De verwachting is dat dit verschil tussen formatie en bezetting in geheel 2019 op circa 10% zal uitkomen. Deze 10% komt overeen met een onderuitputting van de personeelskosten van circa € 4 miljoen. Deze zogenaamde vrije ruimte wordt ingezet voor:

- Het opvangen van knelpunten in de personele capaciteit als gevolg van verloof/ziekte;
- Het aantrekken van ontbrekende expertise en;
- Het aantrekken van capaciteit voor extra (ongeplande) werkzaamheden.

De inzet vertaalt zich over het algemeen in inhuur. Inhuur geeft over het algemeen meer lasten per uur dan eigen personeel. Voor 2019 is naar verwachting de vrije ruimte niet toereikend om voorkomende knelpunten op te vangen. Dat is te herleiden naar de situatie waarin de afdelingen Zuiveren & Onderhoud en Regie & Assetmanagement verkeren. Deze afdelingen doen een fors beroep op de vrije ruimte. Bij Burap 2-2019 wordt hier nader over gerapporteerd en wordt, indien nodig, aanvullend budget aangevraagd.

Naast het gebruik van de vrije ruimte worden in de begroting budgetten opgenomen voor de inzet van inhuur op geplande werkzaamheden.

Het beleidsproduct bedrijfsvoering wordt doorbelast naar de programma's. Bovenstaande mutaties zoals toenemende lasten voor onder andere HWH, voorziening voormalig personeel en kantoorautomatisering resulteren in een ophoging van het beleidsproduct bedrijfsvoering (nadeel € 1,9 mln.). Op basis van deze mutaties vindt de doorbelasting voor het gelijke bedrag naar de programma's plaats (voordeel € 1,9 mln.).

Investerings

Bestuur en Organisatie	Status	Begrote netto kosten	Laatst bestuurlijk vastgestelde data	Geactualiseerde netto kosten	Geactualiseerde bestuurlijke data	Toelichting
7811500094 IRIS OWA en Ecolims	LOPEND	0,1	jan-2018 nov-2018	0,1	jan-2018 jul-2019	Tijd: Door de problemen met de import van fysisch-chemische meetgegevens is de productiedatum voor dit onderdeel helaas verder opgeschoven naar 1-5-2019. Dit heeft niet geleid tot ernstige verstoring van processen binnen het waterschap die gebruik maken van de gegevens. Inmiddels zijn wel stappen gezet met de import van ecologische gegevens en gegevens over vismetingen, zodat ook die gegevens voor 1-6-2019 beschikbaar zullen zijn voor productiedoeleinden. Voor de module meetnetbeheer wordt momenteel samen gewerkt met hhs van Delfland om aanpassingen te laten doorvoeren om de systematiek van beide waterschappen beter ondersteund te krijgen in DAWACO. Deze functionaliteit zal rond de zomer worden uitgeleverd en aansluitend worden geïmplementeerd.
7811700008 Kantoorruimte Hoekseweg te Strijen	LOPEND	0,4	mei-2018 dec-2019	0,4	mei-2018 mei-2019	Tijd: Abusievelijk is de in vorige bestuursrapportage als realisatiedatum dec-2019 opgegeven. Het project wordt volgens de initiële planning in mei 2019 gerealiseerd.

* In de kolommen met bestuurlijke data is eerst het jaar van aanvang en daaronder het jaar van realisatie weergegeven. Voor lopende investering zijn ook de maanden in de betreffende jaren opgenomen. Hiermee worden mutaties in de planning binnen 1 kalenderjaar zichtbaar.

In onderstaande tabel is :

- 1) voor lopende investeringen de prognose weergegeven van de af te sluiten projecten in 2019 afgezet tegen hetgeen is opgenomen in de primitieve begroting 2019 zoals vastgesteld in de VV in november 2018. Dit is zowel weergegeven in financiën (bruto investeringen in mln.) als in aantal projecten;
- 2) voor de geplande investeringen de prognose weergegeven van de vrij te maken kredieten in 2019 afgezet tegen hetgeen is opgenomen in de primitieve begroting 2019. Dit is zowel weergegeven in financiën (bruto investeringen in mln.) als in aantal projecten;
- 3) voor de potentiële investeringen de prognose weergegeven van het aantal IBC's wat zal worden opgeleverd in 2019 afgezet tegen hetgeen in de is opgenomen in de primitieve begroting 2019. Dit is weergegeven in aantal IBC's.

Programma Bestuur en organisatie				
Status	Primitieve begroting 2019		Prognose 2019 bij Burap 1-2019	
	Bruto investering (in mln.)	Aantal projecten	Bruto investering (in mln.)	Aantal projecten
Af te sluiten projecten in 2019 (lopend)	4,8	6	5,0	7
Vrij te maken kredieten in 2019 (gepland)	1,5	1	2,7	4
Op te leveren IBC's (potentieel)		0		0

Algemene dekkingsmiddelen

Tabel: Algemene dekkingsmiddelen

Exploitatie (bedragen x € 1 mln.)		Budget (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Bijstelling begroting	Begroting na bijstelling	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	08.10 Onvoorzien	0,5	0		0,5	
	08.20 Algemene lasten en baten	5,7	-3,0	1,2	6,9	N
	08.40 Exploitatiesaldo (alg reserves)	0	0		0	
Totaal Lasten		6,2	-3,0	1,2	7,4	N
Baten	08.20 Algemene lasten en baten	-0,9	-0,9	0,0	-0,9	N
	08.30 Belastingopbrengst	-154,2	0		-154,2	
	08.40 Exploitatiesaldo (alg reserves)	0	0		0	
Totaal Baten		-155,1	-0,9	0,0	-155,1	N
Saldo van baten en lasten voor bestemming		-148,9	-4,0	1,2	-147,7	N
Toevoeging aan reserves		4,0	0,6	0,2	4,2	N
Onttrekking aan reserves		-1,8	-1,0	0	-1,8	
Saldo van baten en lasten na bestemming		-146,7	-4,3	1,4	-145,2	N

Als gevolg van de afwikkeling van de Cross Border Lease in 2018 worden de lasten en baten bijgesteld met € 0,8 mln. (verlaging lasten en verlaging baten).

De kapitaaleisen die de Europese Bank stelt aan de Nederlandse Waterschapsbank zijn aangepast. Hierdoor hoeft het resultaat niet langer te worden toegevoegd aan de reserves en keert de NWB dividend uit over het boekjaar 2018. Voor WSHD betekent dit een voordeel op de baten van € 0,6 mln. (na belasting). Er wordt op dit moment onderzocht in welke mate de belasting kan worden teruggevraagd, bij Burap 2-2019 wordt hierop teruggekomen.

Door het bijstellen van de naar verwachting te betalen rente over aangetrokken geldleningen (zie paragraaf financiering) wijzigt ook de dotatie aan de reserve rente egalisatie. De bijstelling leidt tot een hogere dotatie aan de reserve (€ 0,2 mln.).

Er is een nadeel op de lasten van € 1,9 mln. op het beleidsproduct algemene lasten en baten. Dit nadeel wordt veroorzaakt door de doorbelasting van het saldo van het beleidsproduct bedrijfsvoering (zie paragraaf 3.5).

4 Financiën

4.1 Aansluiting begroting en Burap 1

In onderstaande tabel worden de primitieve begrotingsbedragen per programma uit de Programmabegroting 2019 naast de begrotingscijfers voor Burap 1-2019 gezet. Hiermee worden de mutaties die zijn doorgevoerd en leiden tot de bijgestelde begroting cijfers 2019 in beeld gebracht.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Primitieve Begroting 2019	Structurele mutaties Burap 2	Besluit VV dd 29 november 2018 *)	Begroting incl. wijzigingen 2019
Waterveiligheid	20,3	-0,0		20,3
Voldoende en Schoon Water	46,9	0,0		46,9
Waterketen	61,2			61,2
Wegen	10,3	0,0		10,3
Bestuur en Organisatie	22,4	0,0		22,4
Algemene dekkingsmiddelen	-149,5	-0,1	0,8	-148,9
Saldo van baten en lasten voor bestemming	11,6	-0,1	0,8	12,3
Toevoeging aan reserves	7,2			7,2
Onttrekking aan reserves	-18,8		-0,8	-19,6
Saldo van baten en lasten na bestemming	0,0	-0,1	0,0	-0,1

*) Op 29 november 2018 heeft de Verenigde Vergadering besloten in te stemmen met een onttrekking van € 0,8 mln. aan de reserve watersysteemheffing ten behoeve van de tariefdifferentiatie wegen in 2019.

4.2 Prognose exploitatieresultaat

Het verwachte resultaat voor 2019 is € 2,9 mln. nadelig:

Omschrijving (bedragen x € 1 mln)	Begroting incl. wijzigingen 2019	Realisatie t/m maart (excl. verplichtingen)	Bijstelling begroting	Begroting na bijstelling	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Waterveiligheid	20,3	2,1	-0,1	20,2	V
Voldoende en Schoon Water	46,9	7,6	-1,7	45,3	V
Waterketen	61,2	13,9	1,6	62,8	N
Wegen	10,3	-5,2	-1,8	8,5	V
Bestuur en Organisatie	22,4	9,2	-2,4	20,0	V
Algemene dekkingsmiddelen	-148,9	-4,0	1,2	-147,7	N
Saldo van baten en lasten voor bestemming	12,2	23,7	-3,2	9,1	V
Toevoeging aan reserves	7,2	3,9	6,9	14,1	N
Onttrekking aan reserves	-19,6	-5,8	-0,8	-20,3	V
Saldo van baten en lasten na bestemming	-0,1	21,8	2,9	2,9	N

4.3 Overzicht exploitatie van programma's naar taken

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroting 2019	Begroting 2019 (incl. wijzigingen)	Prognose 2019	Verschil t.o.v. begroting na wijziging	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Netto-lasten:					
Watersysteemheffing	83,0	83,0	80,7	-2,3	V
Zuiveringsheffing	71,1	71,0	72,1	1,1	N
Wegenheffing	12,4	12,4	10,5	-1,9	V
Totaal netto-lasten	166,5	166,4	163,2	-3,2	V
Mutaties reserves:					
Watersysteemheffing	-4,7	-4,7	-3,4	1,3	N
Zuiveringsheffing	-4,6	-4,6	-2,9	1,7	N
Wegenheffing	-2,3	-2,3	0,1	2,3	N
Totaal mutaties reserves	-11,6	-11,6	-6,2	5,4	N
Netto-belastingopbrengsten:					
Watersysteemheffing	-78,3	-77,6	-77,6	0,0	
Zuiveringsheffing	-66,5	-66,5	-66,5	0,0	
Wegenheffing	-10,1	-10,1	-10,1	0,0	
Totaal netto-belastingopbrengsten	-154,9	-154,2	-154,2	0,0	
Resultaat:					
Watersysteemheffing	0,0	0,7	-0,3	-1,0	V
Zuiveringsheffing	0,0	0,0	2,7	2,7	N
Wegenheffing	0,0	0,0	0,4	0,4	N
Nog te bestemmen resultaat	0,0	0,7	2,9	2,2	N

5 Paragrafen

5.1 Reserves en voorzieningen

5.1.1 Reserves

Omschrijving <i>bedragen x € 1 mln.)</i>	Saldo per 1-jan	Storting	Onttrekking	Resultaat bestemming	Saldo per 31-dec
Algemene reserves					
811001 Res.Progr. Veilige Waterkeringen	2.1		-0,6	-0,7	0,8
811002 Res.Progr. Watersysteem op orde	5.9		-1.3	-1.3	3.4
811003 Res.Progr. Afdoende Gezuiverd sted.water	6,0		-2.6	2.3	5.6
811004 Res.Progr. Wegen op orde	5.1		-1.9	-0,1	3.1
811005 Res.Progr. Algemene beleidstaken	0,8	0,6	-1.3		0,1
Totaal Algemene reserves	20,0	0,6	-7.6	0,2	13.1
Bestemmingsreserves					
813001 Res. egalisatie Subsidie SVI-DRSH(Kwal)	0,3		-0,3		0
813004 Bestemmingsres. gegarand. geldlening HVC	1,0	0,1	-0,8		0,4
813005 Bestemmingsreserve reorganisatie WSHD	1,1		-0,2		0,9
813006 Bestemmingsres. dijkversterkingen	3,2		-0,4		2.9
813009 Bestemmingsres. Vervangingsinvest. Wegen	0,3		-0,2		0,1
813010 Budgetoverhevelingen	0,5	0,2	-0,3	0,6	0,8
813012 Reserve Egalisatie geactiveerde lasten	7,1	1,6	-2,5		6,3
813014 Bestemmingsres. Baggeren	0,6	2,0		0,8	3,4
813015 Best.Res.Grensoverschrijdend afvalwater	0,9			-0,1	0,8
813016 Bestemmingsreserve Frictiekosten Aquon	1,1		-0,2		0,9
813017 Bestemmingsreserve Rente-egalisatie	3,8	1,8	-1,0		4,7
813018 Bestemmingsreserve Educatie	0,1				0,1
813019 Best.Res.Persoonsgebonden basisbudget	1,1				1,1
813020 Bestemmingsreserve onderhoud wegen	0,0				0,0
813022 Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK	5,0				5,0
813023 Bestemmingsreserve Onderhoud CMK	4,5		-0,3		4,3
813024 Bestemmingsreserve Digitalisering		2,2	-2,2		0
813025 CMK Monitoring	0,8		-0,1		0,7
813026 Bestemmingsreserve Kapitaallasten Wegen	2,6	2,6	-0,3		4,9

813027 BestemmingsresTariefsdifferentiatieWegen	0,8		-0,8		0
8130... Bestemmingsreserve AC leiding Brielle-Oostvoorne	0	1,9			1,9
Totaal Bestemmingsreserves	35,0	12,4	-9,5	1,3	39,3
Egalisatiereserves					
812001 Reserve Tariefegalisatie Watersysteemhef	4,8	1,1	-2,3		3,6
812002 Reserve Tariefegalisatie Zuiveringsheff.	0	0			0
812003 Reserve Tariefegalisatie Wegenheffing	0,2		-0,2		0
812004 Res.Tariefegalisatie uitbreidingFormatie	2,0		-0,8		1,2
Totaal Egalisatiereserves	7,0	1,1	-3,3		4,8
Totaal reserves	62,0	14,1	-20,3	1,5	57,2

Toelichting mutaties in Burap 1-2019:

5.1.1.1 Bestemmingsreserves

Budgetoverhevelingen (813010)

Uit de reserve budgetoverhevelingen wordt € 0,1 mln. onttrokken, dit ter dekking van de kosten van het verwijderen van de astbestcementleiding Westmaas.

Uit de reserve budgetoverhevelingen wordt € 0,2 mln. onttrokken ten behoeve van de ALM (leidingwerk).

Aan de reserve budgetoverhevelingen wordt € 0,2 mln. toegevoegd. Dit in verband met het uitstellen van de onderhoudsopgave populieren op Goeree-Overflakkee.

Baggeren (813014)

In het VV-voorstel kaderstelling baggeren van 28 september 2017 is besloten om overschotten binnen het baggerbudget te reserveren voor het baggeren van grote wateren. In 2019 is de verwachting dat er € 2,0 mln. van het baggerbudget niet wordt uitgenut. Op basis van het voorstel kaderstelling baggeren wordt er € 2,0 mln. toegevoegd aan bestemmingsreserve baggeren.

Rente egalisatie (813017)

Aan de reserve Rente egalisatie wordt een bedrag van € 0,2 mln. gedoteerd. Dit in verband met een bijstelling van de rentelast.

Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK (813022)

Uit het voordelig resultaat op de uitvoering van de Compenserende Maatregelen Kierbesluit is deze reserve gevormd. In 2019 zou € 0,1 mln. worden onttrokken ter dekking van de monitoringskosten die voortvloeien uit het project CMK. Eind 2018 is er een aparte bestemmingsreserve gevormd (813025) voor monitoringskosten die voortvloeien vanuit het CMK project, de kosten zullen uit deze reserve worden gedekt en niet langer uit de bestemmingsreserve Afwikkeling CMK.

CMK Monitoring (813025)

Uit het voordelig resultaat op de uitvoering van de Compenserende Maatregelen Kierbesluit is deze reserve gevormd. De reserve is specifiek gevormd voor de dekking van toekomstige monitoringsactiviteiten. De verwachte monitoringskosten over 2019 betreffen 0,1 mln. en worden gedekt door dit bedrag aan deze reserve te onttrekken.

Kapitaallasten Wegen (813026)

Bij het besluit inzake het overzetten van uitgevoerde activiteiten wegen van exploitatie naar investeringen is ingestemd met het onttrekken van de kapitaallasten vanuit de reserve kapitaallasten wegen. Dit is ter dekking van de kapitaallasten voor de investeringsnummers 7405130017 tot en met 7405130024. In 2019 wordt hiervoor € 0,3 mln. extra onttrokken.

In de besluitvorming van deze Burap wordt voorgesteld om de Reserve tariefegalisatie Wegenheffing samen te voegen met de bestemmingsreserve kapitaallasten wegen. Als gevolg hiervan wordt € 0,2 mln. gedoteerd aan de bestemmingsreserve kapitaallasten Wegen.

Voor een bedrag van € 2,4 mln. wordt gedoteerd aan bestemmingsreserve kapitaallasten wegen. Dit vanwege het verschuiven van projecten wegen uit de exploitatie naar de investeringen.

Asbest-cementleiding Brielle Oostvoorne

Aan deze nieuw te vormen bestemmingsreserve wordt € 1,9 mln. gedoteerd. Dit voor het verwijderen van de asbestcementleiding bij Brielle-Oostvoorne.

5.1.1.2 Egalisatie reserves

Tariefegalisatie Wegenheffing (812003)

In de besluitvorming van deze Burap wordt voorgesteld om de reserve tariefegalisatie Wegenheffing samen te voegen met de bestemmingsreserve kapitaallasten wegen. Als gevolg hiervan wordt € 0,2 mln. onttrokken aan de reserve tariefegalisatie wegenheffing.

5.1.2 Voorzieningen

Omschrijving <i>bedragen x € 1 mln.)</i>	Saldo per 1-jan	Vermeerderingen	Interne verminderingen	Externe verminderingen	Saldo per 31- dec
Arbeidsgerelateerde verplichtingen					
850001 Voorz. Pens.-, wachtgld, IZR(vm) Pers.& Best.	5,6	0,1		-0,7	5,0
850003 Vrz. Arbeidsgerelateerde verplichtingen	2,8	1,1		-0,1	3,8
Totaal Arbeidsgerelateerde verplichtingen	8,4	1,2		-0,8	8,8
Overige onderhoudswerkzaamheden					
852002 Voorziening onderh. NEN 3140 Sluisjesdijk	0,7			-0,7	0
Totaal Overige onderhoudswerkzaamheden	0,7			-0,7	0
Overige voorzieningen					
855002 Vrz. grensoverschr. afvalw. Schieland&Delfl	0,3				0,3
Totaal Overige voorzieningen	0,3				0,3
Totaal voorzieningen	9,4	1,2		-1,4	9,3

Toelichting mutaties in Burap 1-2019:

5.1.2.1 Arbeidsgerelateerde voorzieningen

Voorziening Arbeidsgerelateerde verplichtingen (850003)

Op basis van de verwachte uitgaven ten laste van de voorziening voor voormalig personeel inclusief bestuur in 2019 is een aanvullende dotatie van € 1,0 mln. noodzakelijk om de voorziening op het niveau te houden om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.

5.2 Waterschapsbelastingen

In 2017 is besloten om over te gaan tot het versturen van gecombineerde aanslagen voor de huishoudens en bedrijven, met daarop de aanslagen van het waterschap en de gemeente. Dit geldt overigens alleen voor de gebieden waarbij ook de gemeente de uitvoering van de belastingen in handen heeft gegeven van SVHW. In februari zijn deze aanslagbiljetten voor de waterschapsbelastingen conform planning door het SVHW verzonden. Het betreft de aanslagen voor de:

- Zuiverings-, watersysteem- en wegenheffing gebruikers voor het hele waterschapsgebied;
- Watersysteem- en wegenheffing gebouwd, ongebouwd en natuur voor het hele gebied binnen de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Binnenmaas, Brielle, Cromstrijen, Dirksland, Goedereede, Hellevoetsluis, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen.

De belastingaanslagen voor de watersysteem- en wegenheffing gebouwd, ongebouwd en natuur voor het resterende gebied van het waterschap zullen, conform planning, in mei worden verzonden.

In Burap 2-2019 kan een goed beeld geschetst worden van de waardeontwikkeling van de WOZ en kan op basis hiervan een prognose worden berekend ten aanzien van de belastingopbrengst over 2019.

Belastingopbrengst (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2019	Begroot 2019 na wijzigingen (31 maart)
Watersysteemheffing	78,1	78,1
Wegenheffing	10,1	10,1
Zuiveringsheffing	66,5	66,5
Verontreinigingsheffing	0,2	0,2
Netto-belastingopbrengst	154,9	154,9
Inzet tariefegalisatiereserve	2,0	2,0

5.3 Weerstandvermogen

Waterschap Hollandse Delta heeft de risico's die mogelijk gelopen worden geïnventariseerd. In deze paragraaf worden de wijzigingen ten opzichte van de Programmabegroting 2019-2023 toegelicht.

Ten opzichte van de Programmabegroting 2019-2023 is het volgende risico komen te vervallen:

- Belastingprocedure tariefdifferentiatie wegbeheerder (watersysteemheffing): Ter grootte van het maximaal ingeschatte risico (€ 0,8 mln.) is een onttrekking gedaan aan de bestemmingsreserve tariefdifferentiatie Wegen. Hiermee is het risico komen te vervallen.

Risico Algemene dekkingsmiddelen	Kans	Financieel gevolg
<p>Invoering vennootschapsbelastingplicht</p> <p>In mei 2015 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen aangenomen waardoor overheidsondernemingen per 1 januari 2016 belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting. Dat betekent dat overheden belasting moeten gaan betalen over de winst die behaald wordt op activiteiten waarop, volgens de wet, in concurrentie wordt getreden met "de markt". Op dit moment wordt, in samenwerking met Unie van Waterschappen, onderzocht wat de mogelijke consequenties zijn voor Waterschappen. De verwachting is dat de belastingdruk beperkt zal zijn. Dit is echter nog onzeker, met name omdat een nieuwe wet betreft waarover nog geen rechtspraak of jurisprudentie bekend is. De onzekerheid zal pas worden weggenomen wanneer de Belastingdienst zich hier definitief over uitspreekt.</p> <p>Voor de exploitatiekosten 2016 heeft WSHD in 2018 de definitieve beschikking van de Belastingdienst ontvangen. De definitieve beschikking is conform aangifte en heeft niet tot wijzigingen geleid. Ten aanzien van de afwikkeling van de SUB-I BV, gerelateerd aan de cross border lease, heeft in april 2019 een gesprek plaatsgevonden ten aanzien van de aangifte vennootschapsbelasting. Uitkomst van dit overleg is dat de Sub-I BV niet belastingplichtig is voor de VPB. Hiermee is dit deel van het risico komen te vervallen.</p>	40%-59%	€ 0-€50.000
Risico's Bestuur en organisatie	Kans	Financieel gevolg
<p>Ontbreken Uitwijkvoorziening</p> <p>WSHD beschikt over een Main Equipment Room (MER). In deze ruimte bevinden zich de servers, de centrale netwerkkapparatuur en de bekabeling van de computerruimte. Bij uitval van de MER komt de beschikbaarheid van de digitale voorzieningen voor de medewerkers van WSHD in gevaar. Bij een interne calamiteit (b.v. brand) kan het bovendien geruime tijd duren voordat deze dienstverlening is hersteld. Door de toenemende afhankelijkheid van de ICT-infrastructuur zal onder dergelijke omstandigheden (financiële gevolg-) schade ontstaan.</p> <p>De informatietechnologie ontwikkelt zich snel. Met name de zogenaamde 'Cloud-oplossingen' dragen in grote mate bij aan het reduceren van onze kwetsbaarheid. WSHD heeft in de afgelopen jaren verschillende stappen in deze richting gezet en zal dat ook in de komende periode blijven doen waardoor het risico gestaag verder zal afnemen.</p>	0%-19%	€ 250.000 – € 1.000.000

Risico's Water	Kans	Financieel gevolg
Risico asbestsanering NVO Bij de aanleg van een natuurvriendelijke oever bij De Keen (251 m) is er puin en asbest aangetroffen. Met de omgevingsdienst en Staatsbosbeheer als eigenaar heeft overleg plaatsgevonden over hoe moet worden omgegaan met de verontreinigde grond. De omgevingsdienst geeft aan dat saneren van de grond niet nodig is, maar wil dit op basis van een toets op onderzoeksresultaten en wetgeving nog wel beoordelen, voordat ze tot een definitieve uitspraak overgaan. De schriftelijke bevestiging van de omgevingsdienst over de conclusie is nog niet ontvangen. De eventuele financiële consequenties en de drager hiervan zijn op dit moment nog onbekend. Uit voorzichtigheidsprincipe is dit als risico opgenomen.	20%-39%	€ 100.000 – € 250.000
Risico Waterketen Afvalstoffenheffing In het regeerakkoord is een passage opgenomen over de afschaffing van de vrijstelling van belasting op het verbranden van zuiveringsslib (afvalstoffenbelasting). De verbranding van zuiveringsslib wordt hierbij expliciet genoemd. De eventuele afschaffing van de vrijstelling van belasting op het verbranden van zuiveringsslib en de vormgeving daarvan moet nog nader onderzocht worden. In dat verband heeft de staatssecretaris aangegeven dat hij bij het onderzoek naar de voorgenomen afschaffing van de vrijstelling de overwegingen vanuit de waterschapsector mee zal nemen. In mei 2018 heeft de staatssecretaris in een brief aan de Tweede Kamer aangegeven dat er in het Belastingplan voor 2019 geen maatregelen over de afschaffing van de vrijstelling opgenomen gaan worden. Het definitieve besluit is nog niet genomen. Voor de jaren na 2019 blijft het risico nog steeds van kracht.	40%-59%	Groter dan € 1.000.000
Extra onderhoud rwzi's Op de verschillende rwzi's zijn de installatieonderdelen aan het einde van hun levensduur. Vervangingen worden voorbereid (investeringsprojecten) maar kunnen in een aantal gevallen niet tijdig worden gerealiseerd. Hierdoor is extra onderhoud nodig om de installaties in bedrijf te houden. Bij het uitvoeren van dit onderhoud blijkt dat een aantal componenten niet meer te repareren zijn en direct vervangen moeten worden. Vanwege de leeftijd van de installaties zijn vervangende onderdelen niet altijd meer leverbaar waardoor omvangrijkere vervangingen nodig zijn om de installaties in bedrijf te houden.	40%-59%	P.M.
Lekkage rwzi Ridderkerk Op dit moment is onduidelijk waardoor precies de lekkage op de rwzi Ridderkerk wordt veroorzaakt. Een eerste lekkage is inmiddels verholpen (bedrijfswaterleiding), maar duidelijk is dat dit niet de enige lekkage is. Op dit moment voorzien we ook een lekkage van de effluentleiding, maar onduidelijk is of dit nog de enige resterende lekkage is.	40%-59%	€ 100.000 – € 250.000

Niet voldoen aan vergunningseisen De verwachting is dat een deel van het begrote werkpakket niet kan worden uitgevoerd omdat er een verschuiving plaatsvindt van inzet van capaciteit en middelen van Preventief Onderhoud naar Storingsonderhoud i.v.m. een maximum aan beschikbare en inzetbare capaciteit. Dit kan leiden tot hogere kosten voor het oplossen van de ontstane problemen. De onderhoudssituatie zorgt voor het achterblijven van de prestaties van de installaties. Hierdoor is een situatie ontstaan waarbij de gebiedsbrede rendementseis van 75% mogelijk niet wordt behaald. Dit kan ook consequenties hebben voor de individuele lozingseisen (maatwerkvergunning) voor Dokhaven. De eventuele consequenties zijn nog niet bekend en zijn afhankelijk van het oordeel van het bevoegd gezag.	40%-59%	P.M.
Risico Wegen	Kans	Financieel gevolg
Bijdrage fietspad S40/Fietspad Korteweg Dit project is één van de projecten uit het 'Gebiedsprofiel verkeer en vervoer Hoeksche Waard' die WSHD uitvoert. In de regionale projectgroep verkeersveiligheid Hoeksche Waard (RPV) van januari 2015 is besloten deeltraject IV van de fietsverbinding uit te voeren, onder andere bestaand uit een vrij liggend fietspad langs de Korteweg in de gemeentes Korendijk en Cromstrijen. Dit is bestuurlijk bevestigd door de bij de RPV betrokken partijen. De gemeente Korendijk heeft op 6 november 2018 ingestemd met een bijdrage van € 0,2 mln. voor de uitvoering van het fietspad. De toezegging vanuit de provincie is nog niet ontvangen.	0%-19%	€ 100.000 - € 250.000

5.4 Bedrijfsvoering

Formatie en bezetting

In de formatiebegroting 2019 beschikt Hollandse Delta over 525 formatieplaatsen. Tussen genoemde formatie en de feitelijke bezetting is van nature sprake van frictie. Immers er zal doorgaans geen sprake zijn van een volledige bezetting. Over het eerste kwartaal van 2019 bedroeg de gemiddelde bezetting 90%. De verwachting is dat dit verschil tussen formatie en bezetting in geheel 2019 op circa 10% zal uitkomen. Deze 10% komt overeen met een onderuitputting van de personeelskosten van circa € 4 miljoen. Deze zogenaamde vrije ruimte wordt ingezet voor:

- Het opvangen van knelpunten in de personele capaciteit als gevolg van verloof/ziekte;
- Het aantrekken van ontbrekende expertise en;
- Het aantrekken van capaciteit voor extra (ongeplande) werkzaamheden.

De inzet vertaalt zich over het algemeen in inhuur. Inhuur geeft over het algemeen meer lasten per uur dan eigen personeel. Met deze vorm van flexwerken is Hollandse Delta in staat tijdelijk werkaanbod uit te voeren of tekorten aan personeel op te vangen. Voor 2019 is naar verwachting de vrije ruimte niet toereikend om voorkomende knelpunten op te vangen. Dat is grotendeels te herleiden naar de ontwikkeling van de afdelingen Zuiveren & Onderhoud en Regie & Assetmanagement. Deze afdelingen doen een fors beroep op de vrije ruimte. Voor aansturing van deze ontwikkeling is een interim directeur aangetrokken. Bij Burap 2-2019 wordt over het totaal van de inhuur en de hiervoor beschikbare financiële ruimte (vrije ruimte en inhuurbudget) nader gerapporteerd en wordt, indien nodig, aanvullend budget aangevraagd.

Naast het gebruik van de vrije ruimte is in de begroting een budget van € 6,3 miljoen opgenomen voor de inzet van inhuur op geplande werkzaamheden. Het inhuurbudget wordt ingezet voor investeringen, HWBP projecten en exploitatie.

Inhuur in uren (1^e kwartaal 2019)	Burap 1 2018	Burap 1 2019
• WSHD	19.404	21.192
• HWBP	1.133	879
Totaal	20.537	22.071

De omvang van de inhuur neemt sinds 2018 toe en deze lijn zet zich ook door in 2019. Er zal altijd een flexibele schil zijn om het werk op een efficiënte wijze uit te voeren. Op grond van de opgave van WSHD is de verhouding tussen eigen personeel en inhuur op onderdelen niet meer in balans. Voor het uitvoeren van structurele werkzaamheden wordt (te) vaak een beroep gedaan op inhuur. Om de kennis en kunde voor het oppakken van deze opgave in te bedden in de organisatie zal voor de begroting 2020 bekeken worden wat de benodigde omvang van eigen personeel is.

Ziekteverzuim

Het gemiddeld ziekteverzuim gedurende het eerste kwartaal was 5,5% (eerste kwartaal 2018 5,7%). Het verzuim in de wintermaanden is als gevolg van o.a. griep hoger. Het gemiddeld verzuim over de afgelopen 12 maanden was 4,5%.

Kengetallen	Burap 1 2018	Burap 1 2019
Formatie	506,01	525
Bezetting	469,39	471,69
Prognose uitstroom	5-10%	Circa 10%

Voorzieningen

Op basis van de verwachte uitgaven ten laste van de voorziening voor voormalig personeel inclusief bestuur in 2019 is een aanvullende dotatie van € 1 miljoen noodzakelijk om de voorziening op het gewenste niveau te houden. Het daadwerkelijk benodigde budget is afhankelijk de termijn waarop iemand een andere functie aanvaard, is het daadwerkelijk benodigde budget lager dan wanneer dit langer duurt. Bij Burap 2-2019 wordt de hoogte van de voorziening opnieuw bekeken en geactualiseerd op basis van de laatst bekende informatie.

6 Bijlagen

6.1 Bijstellingen prestatie-indicatoren

Water

Prestatie indicatoren	Streefwaarde	Prognose	Status
Schoon Water: KRW-maatregelen uit het SGBP zijn volgens planning in uitvoering (stuks, cumulatief)	75		De uitvoering van de maatregelen uit SGBP2 heeft vertraging opgelopen. Het is dan ook onzeker of genoemde streefwaarde gehaald wordt. Ten aanzien van de doelen voor het programma water wordt inmiddels op initiatief van de provincie Zuid-Holland, een afsprakenkader met alle waterschappen opgesteld, gericht op tijdige afleiding van deze doelen.

Waterketen

Prestatie indicatoren	Streefwaarde	Prognose	Status
Stikstofverwijderingsrendement	> 77,5%	≈ 77,5%	Het voortschrijdend jaargemiddeld stikstofverwijderingsrendement ligt met 75,3% nog net boven de wettelijke norm van 75% (jaargemiddeld) maar onder onze interne streefwaarde van 77,5%. Dit wordt veroorzaakt doordat een aantal rwzi's (waaronder Dokhaven) in Q1 een lager verwijderingsrendement hadden dan begroot. Rwzi Dokhaven heeft hierin een groot aandeel. Dit wordt veroorzaakt door (proces)verstoringen en (ongepland) noodzakelijk onderhoud. Op Dokhaven zijn dit jaar nog meer onderhoudswerkzaamheden noodzakelijk met impact op het zuiveringsrendement. Hierdoor is een situatie ontstaan waarbij de gebiedsbrede rendementseis van 75% mogelijk niet wordt behaald. Dit kan ook consequenties hebben voor de individuele lozingseisen (maatwerkvergunning) voor Dokhaven. De eventuele consequenties zijn nog niet bekend (is nog niet eerder

			voorgekomen) en zijn afhankelijk van het oordeel van het bevoegd gezag. Pro forma zal WSHD in overleg treden met het bevoegd gezag om e.e.a. af te stemmen.
Nalevingspercentage waterwetvergunning	> 98%	≈ 98%	Het nalevingspercentage is met 97,6% lager dan de interne streefwaarde. Dit wordt veroorzaakt door een overschrijding van de lozingseis rwzi Dokhaven op 28-1-2019 (onopgeloste bestandsdelen) en een overschrijding van de (voortschrijdend gemiddelde) stikstofeis bij rwzi Hoogvliet als gevolg van illegale lozing en onderhoud aan slecht presterende beluchting. Gelet op de onderhoudssituatie en programmabrede opgave is het onzeker of dit jaar de interne streefwaarde wordt behaald.

Bestuur en Organisatie

Prestatie indicatoren	Streefwaarde	Prognose	Status
Medewerkers met een kritieke rol zijn goed getraind (minimaal 2x per jaar)	100%	50%	Vanwege de herziening van het calamiteitenplan hebben we bewust ons programma voor opleiden, trainen en oefenen gepauzeerd. De afgelopen periode hebben we veel werkelijke opschalingen gehad waardoor medewerkers getraind zijn door de werkelijkheid. Voor de vrijwilligers van de dijkwachtersorganisatie is het geplande opleidingsprogramma volledig naar tevredenheid uitgevoerd.
WSHD beschikt over een actueel calamiteitenzorgsysteem	100%	70%	Mede naar aanleiding van de evaluatie van de droogte 2018 wordt het volledige calamiteitenplan inclusief supplementen en bijlagen geactualiseerd. Actualisatie van het hoofdplan en supplementen zal in 2019 lukken. Het uitwerken van de bestrijdingsplannen (scenario's) is een traject dat (in totaliteit) meerdere jaren zal vergen. Een aantal belangrijke elementen van het calamiteitenplan zijn uitgewerkt.

6.2 Overzicht rechtsgedingen

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van de rechtsgedingen waarbij het waterschap is betrokken. Teneinde de procespositie van het waterschap niet te schaden, betreft dit een verkorte en geanonimiseerde versie. Dit overzicht is tot en met 31 maart 2019 bijgewerkt.

1. Beroep tegen verkeersbesluit Klaaswaal

Naar aanleiding van de afwijzing van een nieuw verzoek om een verkeersbesluit is bezwaar en vervolgens beroep ingesteld. De zaak is gegrond verklaard. Tegen de uitspraak van de rechtbank is hoger beroep ingesteld bij de Raad van State. Daarnaast lopen er nog drie andere zaken, die hiermee verband houden, waarvan twee bij de rechtbank en één bij de Raad van State.

2. Beroep tegen besluit op bezwaar inzake realisatie windmolens

Omwonenden hebben bezwaar gemaakt tegen het verlengen van een vergunning uit 2013. Deze bezwaren zijn niet-ontvankelijk verklaard. Een deel van de omwonenden heeft hiertegen beroep ingesteld. De rechtbank heeft dit beroep gegrond verklaard, heeft het besluit vernietigd en bepaald dat de rechtgevolgen van het bestreden besluit in stand blijven. Er is een nieuwe beslissing op bezwaar genomen, waartegen wederom beroep is ingesteld. De rechtbank heeft het waterschap in het gelijk gesteld.

3. Dagvaarding n.a.v. werkzaamheden in de dijkversterking Hoeksche Waard Zuid

Ten aanzien van de afronding van de deeltrajecten in de dijkversterking Hoeksche Waard Zuid heeft de opdrachtnemer een juridische procedure aanhangig gemaakt bij de rechtbank. De comparitie die in april 2018 was gepland is door de rechtbank uitgesteld vanwege een ingediende incidentele vordering. In januari 2019 heeft een comparitie plaatsgevonden ten aanzien van de ingediende incidentele vordering. De vordering van het waterschap is nagenoeg geheel toegekend. Er is nog geen nieuwe datum gepland voor de comparitie.

4. Wateroverlast 2015

a. Door een groep van agrariërs van de wateroverlast augustus 2015 is een verzoek tot een voorlopig getuigenverhoor ingediend. Het getuigenverhoor is afgerond. b. Door een (andere) groep van gedupeerden is een voorlopig deskundigenbericht verzocht. De rechtbank heeft een deskundige benoemd. De deskundige is bezig met zijn onderzoek. Het onderzoek verkeert in de afrondende fase. c. Door een andere gedupeerde is een eis tot schadevergoeding ingediend bij de rechtbank. De rechter heeft het waterschap in het gelijk gesteld. Er is hoger beroep ingesteld bij het Hof Den Haag.

5. Wateroverlast 2016

Door twee agrariërs is een voorlopig deskundigenbericht verzocht naar aanleiding van wateroverlast in de Zuidpolder in juni 2016. De procedure bevindt zich nog in het beginstadium. Er is een deskundige benoemd.

6. Beroep niet tijdig beslissen

Dit beroep heeft betrekking op het niet tijdig beslissen op een verzoek om handhaving en op een beroep tegen de inmiddels door het waterschap genomen beslissing tot afwijzing van het handhavingsverzoek. Het beroep is inmiddels ingetrokken.

7. Aanleg beschoeiing

Dit betreft een eis van een ingeland tot aanleg van een beschoeiing door het waterschap. Het waterschap heeft gereageerd door het opstellen van een conclusie van antwoord. De rechtbank heeft vonnis gewezen en het waterschap in het gelijk gesteld. Mogelijk gaat de ingeland in beroep, de termijn hiervoor loopt nog.

8. Onteigeningszaak Nieuw-Reijerwaard

De gemeenschappelijke regeling Nieuw-Reijerwaard heeft het waterschap gedagvaard in het kader van een onteigeningsprocedure. De rechtbank heeft een deskundige aangewezen die de rechtbank zullen adviseren over de waardering

van de gronden. In oktober 2018 heeft een descente plaatsgevonden. In juni 2019 is de zittingsdatum gepland.

9. Dagvaarding inzake beëindiging inhuur

Het waterschap heeft een juridisch geschil met opdrachtnemer over de opzegtermijn en het beëindigen van een inhuurcontract.

10. Beroep tegen een beslissing op bezwaar

Op een beslissing op bezwaar naar aanleiding van een weg- en watervergunning aan een gemeente is door bezwaarde beroep alsmede een voorlopige voorziening ingesteld. Het bezwaar was door het waterschap ongegrond bevonden op basis van het advies van de bezwaarcommissie maar de rechtbank deed direct uitspraak in de bodem (het beroep) en vernietigde het besluit. Een nieuw besluit wordt zo snel mogelijk genomen.

6.3 Lijst van begrippen en afkortingen

		D&H	Dijkgraaf en heemraden
AC	Asbestcement		
AHN	Algemene Hoogtekaart Nederland	DR	Directieraad
ALM	Asset Lifecycle Management	DRSH	Delfland, Rijnland, Schieland, Hollandse Eilanden en Waarden
ANNAMOX	ANNaerobic AMmonium OXidation		
Arbo	Arbeidsomstandigheden	DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming	EIB	Europese Investeringsbank
AWA	Activeren, Waarderen en Afschrijven	EMU	Europese Monetaire Unie/Economische en Monetaire Unie
Awb	Algemene wet bestuursrecht	ETW	Erftoegangswegen
AWZI	Afvalwaterzuiveringsinstallatie	EU	Europese Unie
BAW	Bestuursakkoord Water	Excl.	Exclusief
BBVW	Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen	FTE	Fulltime-equivalent
BBV	Besluit Begroten & Verantwoorden	GBKN	Grootschalige Basiskaart Nederland
BEC	bio-energiecentrale	GBLT	Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn
B&W	Burgemeester en wethouders	GDI	Generieke Digitale Infrastructuur
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie	GGOR	Gewenst (Gewogen) Grond en Oppervlaktewater Regime
BHV	Bedrijfshulpverlening	GWV	Grondweg- Weg- en Waterbouw
BTW	Belasting over de Toegevoegde Waarde	GO	Goeree-Overflakkee
Burap	Bestuursrapportage	GOAW	Grensoverschrijdend afvalwater
BVO	Boomveiligheidscontrole en onderhoudsinventarisatie	GOW	Gebiedsontsluitingswegen
Ca	Circa	GR	Gemeenschappelijke Regeling
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst	GS	Gedeputeerde Staten
CBL	Cross border Lease	ha.	hectare
CBP	Calamiteitenbestrijdingsplan	HHH	Hoogheemraadschap van Delfland
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	HHSK	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
CDA	Christen Democratisch Appèl	HIA	Hendrik-Ido-Ambacht
CENIRELTA	Cost-Effective Nitrogen REmoval from waste water by Low-Temperature Anammox	HVC	Huisvuilcentrale Noord Nederland
CMK	Compenserende maatregelen kierbesluit	HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
CPB	Centraal Planbureau	HWH	Het Waterschapshuis
CO2	Koolstofdioxide	HWZ	Hoekse Waard Zuid
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek	IBC	Initiële Businesscase
CU	ChristenUnie	IBOI	Index voor Bruto OverheidsInvesterings
DAS	Dynamisch Aankoop Systeem	enBP	Interbestuurlijk Programma
		ICT	Informatie- en communicatietechnologie
		IKB	Individueel KeuzeBudget
		ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport

IPO	Interprovinciaal Overleg	OZB	Onroerendzaakbelasting
ISA	Integrale Samenwerking Afvalwaterketen	P&C	Planning en control
KAM	Kwaliteitszorg-, arbeidsomstandigheden- en Milieuzorgbeleid	P&O	Personeel en organisatie
km	Kilometer	PBB	Persoonsgebonden Basis Budget
KNMI	Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut	PFO	Portefeuillehoudersoverleg
KPI	Kritische Prestatie Indicatoren	PID	Project Initiatie Document
KRW	Kaderrichtlijn Water	PM	Pro memorie
Kwh	Kilowattuur	POP3	PlattelandsOntwikkelingsProgramma 3
m	meter	PRINCE	Projects In Controlled Environments
MBH	Commissie Middelven, Bestuurlijke Zaken en Handhaving	PvdA	Partij van de Arbeid
MBR	Muskusrattenbeheer	PZH	Provincie Zuid-Holland
MD	Management Development	RAD	Regionale Afvalstoffen Dienst
MLV	Meerlaagsveiligheid	RBS	Royal Bank of Scotland
Ministerie van BIZA	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	RBVW	Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen
Ministerie van EZ	Ministerie van Economische Zaken	RoSa	Rotterdamse Samenwerking in de Afvalwaterketen
Ministerie van I&M	Ministerie van Infrastructuur en Milieu	ROSSA	Resource Oriented Sanitation Services in Adama
MIP	Meerjaren investeringsplan	RPV	Regionale projectgroep verkeersveiligheid
MJA3	Meerjarenafpraak energie-efficiency	RvC	Raad van Commissarissen
MJBP	Meerjarenbeleidsplan	RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Mln.	Mln.	RWS	Rijkswaterstaat
Mm	Millimeter	rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
MOP	Meerjaren onderhoudsplan	SAW	Sectorale Arbeidsvoorwaarden
MVI	Maatschappelijk Verantwoord Inkopen	SER	Sociaal-Economische Raad
MVO	Maatschappelijk verantwoord ondernemen	SGBP	Stroomgebiedbeheersplannen
n.v.t.	niet van toepassing	SGP	Staatkundig Gereformeerde Partij
N.B.	Nota bene	SNB	Slibverwerking Noord-Brabant
NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water	S&P	Standard & Poor's
NEN	Nederlandse norm	SPP	Strategische Personeelsplannen
nHWBP	Nieuw Hoogwaterbeschermingsprogramma	SROI	Social Return on Investment
NVO	Natuurvriendelijke oever	SSC	Shared Service Centre
NWB	De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	SSK	Standaard Systematiek voor Kostenramingen
NWP	Nationaal Waterplan	Stowa	Stichting toegepast onderzoek waterbeheer
Obv	Op basis van	SVB	Slibverwerkingsbedrijf
OHW	Onderhanden werk	SVI	Slibverbrandingsinstallatie
OTO	Opleiden, trainen en oefenen	SVHW	Samenwerkingsverband Vastgoed informatie Heffing en Waardebepaling
OV	Openbare verlichting		

SWOV	Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid	ZHEW	Zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden
TA	Technische Automatisering		
TABP	Technische automatisering en besturingsprocessen		
UvW	Unie van Waterschappen		
uWBP	Uitwerkingsprogramma Waterbeheerplan		
V&W	Verkeer en Waterstaat		
v.e.	Vervuilingseenheden		
VLRT-4	Vier vervroegde landelijke rapportage toetsing		
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten		
VP	Voorne-Putten		
VPB	Vennootschapsbelasting		
VRI's	Verkeersregelininstallaties		
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer		
VV	Verenigde Vergadering		
VVD	Volkspartij voor Vrijheid en Democratie		
VZHW	Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen		
V3T	Verlengde 3e toetsing		
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht		
WAN	Wide Area Network		
WBI	Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium		
WBP	Waterbeheerprogramma		
WCK	Waterschapsbrede controlekamer		
Wet Fido	Wet Financiering decentrale overheden		
wet Hof	Wet Houdbare overheidsfinanciën		
WgBP	Wegenbeheerprogramma		
WHD	Waterschapspartij Hollandse Delta		
WHP	Waterhuishoudingsplan		
WHW	Wet Herverdeling Wegenbeheer		
WKK	Warmtekrachtkoppeling		
WM	Wet milieubeheer		
WNT	Wet Normering Topinkomens		
WOT	Waterschap Operationeel Team		
WOZ	Waardering Onroerende Zaken		
WSHD	Waterschap Hollandse Delta		
WSRL	Waterschap Rivierenland		
WWV	Commissie Waterkering, (Vaar)Wegen en Vergunningverlening		